

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ВІДЕОКЛУБІВ З ПРОТИДІЇ ҐЕНДЕРНОМУ НАСИЛЬСТВУ

Kingdom of the Netherlands

Методичні рекомендації з організації та проведення відеоклубів з протидії ґендерному насильству / [авт.-уклад. О.Л. Остапчук, С.В. Євченко, Н.Л. Тарасенко, С.В. Попова-Олійник]. – Житомир : 2017. – 50с.

У методичних рекомендаціях описано технологію організації та проведення відеоклубів з протидії ґендерному насильству.

Рекомендовано усім, хто прагне активних дій із захисту прав людини та створення безпечного простору для життя та розвитку громади.

Ця публікація підготовлена Житомирською обласною молодіжною громадською організацією «Паритет» за підтримки Програми розвитку ООН (ПРООН) в Україні та Королівства Нідерландів в рамках Програми відновлення та розбудови миру. Погляди висловлені в цій публікації належать автору(ам) і можуть не збігатися з офіційною позицією Уряду Королівства Нідерландів або ПРООН.

ЗМІСТ

Про проект «Дискусійний відеоклуб як форма запобігання та протидії ґендерному насильству в об'єднаних територіальних громадах»	4
ВСТУП	6
1. Ґендерне насильство	7
2. Відеолекторій як ефективна форма просвіти	23
3. Компетентність модераторів тематичних відеоклубів	26
4. Технологія діяльності відеоклубів	27
5. Список основних та додаткових фільмів, рекомендованих для проведення відеолекторіїв з протидії насильству	34
6. Вправи та методичні розробки для проведення тематичних відеолекторіїв	42
7. Історії для натхнення	50

ПРО ПРОЕКТ

Назва: «Дискусійний відеоклуб як форма запобігання та протидії ґендерному насильству в об'єднаних територіальних громадах».

Проблема, на вирішення якої спрямований проект:

Результати опитування мешканців Житомирщини на тему громадської безпеки, яке проводилося ПРООН, засвідчило, що жінки почуваються менш безпечно в сім'ї та громаді, ніж чоловіки. 57% респондентів вважають, що дружинам загрожує фізичне насильство з боку їх чоловіків у спільноті; 40% опитуваних зазначили, що іноді жінки в їх громаді отримують серйозні травми внаслідок домашнього насильства. Ситуація щодо домашнього насильства в селах (в тому числі й у тих, які увійшли до складу ОТГ) має ряд особливостей. По-перше, недостатній рівень ідентифікації самих фактів насильства, насильство сприймається як буденна ситуація, як жертвами, так і кривдниками. Кривдники, якими у більшості випадків, є чоловіки, теж можуть не кваліфікувати свої дії як насильницькі, а трактувати їх як з'ясування подружніх стосунків. Супутніми проблемами є алкоголізм та безробіття. По-друге, у малих локальних спільнотах тема домашнього насилля табуована, не прийнято «виносити» ці проблеми з дому, тому жінки, які потерпають від насильства, можуть ділитися цим із сусідами чи родичами, але вкрай рідко звертаються за допомогою до відповідних структур. По-третє, майнова залежність жінок (будинки належить чоловіку) та недостатня правова і юридична поінформованість і жертв (щодо можливостей і способів виходу зі скрути), і кривдників (щодо відповідальності) ускладнюють цей процес. З огляду на такий контекст постає необхідність публічного обговорення в громаді питання «прихованого» насильства, що відбувається в родині, формування громадського осуду дій кривдників. **У такий спосіб сама громада може бути ресурсом подолання проблеми.**

Серед ефективних та доступних форм для здійснення ґендерної просвіти можна назвати проведення семінарів, тренінгів, дискусій, інформаційно-просвітницьких заходів, соціально-інтерактивних театрів, масових акцій, а також використання відеоматеріалів з ґендерної тематики. Існуюча на сьогодні кількість різного роду науково-популярних, навчальних, мультиплікаційних і художніх фільмів, соціальних роликів та інших відеоматеріалів, створених за підтримки Програми рівних можливостей та прав жінок в Україні, ОБСЄ, Жіночого Консорціуму України, профільних міністерств, громадських організацій дозволяють їх активно використовувати у просвітницьких цілях для забезпечення доступного і цікавого процесу пізнання нової інформації.

Проведення тематичних відеолекторіїв – ефективний спосіб не тільки дізнатись про щось нове й актуальне, що торкається життя кожної людини, але й можливість об'єднати мешканців громади, запровадити нові формати проведення дозвілля, сформувані громадську думку щодо створення безпечного простору для життя та розвитку.

Мета проекту – підвищити рівень поінформованості та ініціювати публічні обговорення мешканцями Високівської та Червоненської ОТГ ефективних дій щодо запобігання та протидії ґендерному насильству шляхом організації роботи тематичного дискусійного відеоклубу.

Завдання проекту:

- 1) На базі Високівської та Червоненської ОТГ відпрацювати модель роботи дискусійного відеоклубу як форми запобігання та протидії ґендерному насильству в умовах ОТГ.
- 2) Забезпечити сталість результатів проекту, підготувавши модераторів тематичних відеолекторіїв з різних цільових груп мешканців Високівської та Червоненської ОТГ (учні, дорослі, люди похилого віку).
- 3) Підвищити безпеку у Високівській та Червоненській ОТГ через розвиток критичного мислення, навичок асертивної (впевненої) поведінки та протидії різним формам ґендерного насильства й дискримінації.
- 4) Організувати діалог, співпрацю та пошук шляхів вирішення проблеми насилля в ОТГ у процесі роботи тематичного відеоклубу.
- 5) Поширити отриманий досвід серед інших ОТГ Житомирської області.

Проект передбачає підготовку модераторів тематичних відеолекторіїв з числа мешканців громади, розробку методичного забезпечення, проведення відеолекторіїв за участю мешканців ОТГ та експертів.

Підготовка методичних рекомендацій з організації та проведення відеоклубів – важливий етап, що дозволить забезпечити ефективну і сталу діяльність тематичних відеоклубів усім бажаючим.

ВСТУП

Якщо задатися питаннями:

- **Чому я маю перейматися проблемою подолання насильства?**
- Чи справді важлива саме **МОЯ** точка зору і **МОЯ** позиція?

ВАЖЛИВА!

Тому що проблема насильства стосується кожної людини, адже:

- А) одні люди потерпають від наруги;
- Б) другі є свідками насильства;
- В) треті самі часто вдаються до насильницької поведінки.

Насилля стає нормою життя. Відтак **кожен і кожна можуть опинитися в небезпеці**. Насильство трапляється навіть у зовні благополучних сім'ях. До того ж насильницькі методи – не найкращі приклади для наслідування молодшим поколінням.

Складність у тому, що жертви не завжди усвідомлюють наругу. Або не визнають факт насильства, вважаючи це прийнятним. Також нерідко виправдовують кривдників. Часто зіштовхуються з нерозумінням їхньої ситуації з боку сусідів, родичів, колег. Але не можна засуджувати жертв, мовляв вони самі вибрали таке життя, просто вони не в змозі самотужки розірвати коло (цикл) насильства.

Якщо прокоментувати статистику, яка свідчить, що у 90% випадків від насильства в сім'ї потерпають жінки і діти. То хотілося б звернути увагу на те, що причини агресивної поведінки чоловіків почасти криються у традиційному вихованні хлопців, в якому насильницькі способи вирішення конфліктів сприймаються як ознака мужності. Також є проблема так званого компенсаторного насильства, коли чоловік не може реалізуватися в суспільстві, то вдається до самоствердження за рахунок вияву сили вдома. Якщо до цього комплексу додати той факт, що дорослі змалку обмежують вияв почуттів і емоцій у хлопців, то картина стає ще виразнішою.

Приклад: два хлопчики дошкільного віку побилися. Один із них, якому дісталось більше, відразу вдарив дівчинку. На запитання виховательки «Навіщо ти це зробив?» Відповів: **вона ж дівчинка, хай поплаче за мене, їй можна плакати.**

Спрацьовують ще й інші фактори: культура, питання насильства у комп'ютерних іграх та ЗМІ. Але найперші зразки поведінки дитина засвоює в родині.

Водночас хочу застерегти, **це не значить, що всі чоловіки є агресорами.**

Річ у тому, що культивована **нерівність між статями** створює ситуацію домінування, вивищення одних над іншими, це, у свою чергу, **часто виливається в насильство.**

Відеолекторії мають на меті озвучити замовчуване та відкрити приховане. Зокрема, висловити протест проти насильства і мобілізувати громаду на захист потерпілих від насильства в родині.

ТРИЄДИНА МЕТА:

Головне:

- ✓ щоб ті, хто потерпає від насильства, зрозуміли, що вони можуть розраховувати на допомогу!
- ✓ щоб свідки насильства не були байдужими!
- ✓ а ті, хто коять наругу, зрозуміли, що це не норма, це ганьба, що такий прояв сили, насправді є виявом слабкості!

**Пропонуємо підтримати ідею проекту
та зробити життя в громадах безпечнішим!**

1. Гендерне насильство

Проблема насильства, його причин, наслідків та пошуку ефективних шляхів подолання набуває все більшої актуальності для українського суспільства, незалежно від віку, статі, етнічного походження, фізичних та матеріальних можливостей людини. З одного боку, Україна підписала всі базові міжнародні документи, що стосуються захисту громадян від насильства, протидії торгівлі людьми та боротьби із кіберзлочинністю. На національному рівні прийнято низку законодавчих документів, які передбачають покарання за вчинення насильства, та інших злочинів, пов'язаних із ним (Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кримінальний Кодекс України, Цивільний кодекс України та ін.). Основним державним документом, який чітко дає визначення насильству, його видам, проявам та відповідальності за вчинення дій насильницького характеру є **Закон України Про попередження насильства в сім'ї (2001 р.)**, згідно з яким:

насильство в сім'ї – будь-які умисні дії фізичного, сексуального, психологічного чи економічного спрямування одного члена сім'ї по відношенню до іншого члена сім'ї, якщо ці дії порушують конституційні права і свободи члена сім'ї як людини та громадянина і наносять йому моральну шкоду, шкоду його фізичному чи психічному здоров'ю. У Законі виділено фізичне, сексуальне, психологічне, економічне насильство в сім'ї (Ст. 1).

З іншого боку, ратифікація міжнародних нормативно-правових документів та прийняття власне українських не завжди свідчить про чіткий механізм їх реалізації, і, відповідно, зникнення насильства як негативного явища, яке наносить шкоду не тільки фізичному та психологічному стану конкретної людини, а й впливає на майбутнє суспільства в цілому.

Світова статистика: Кожна 3-я жінка у світі зазнає насильства. 60 млн. жінок у світі «випадають» з народонаселення через передчасну смерть, спричинену різними формами знущань і насильства. Загальний показник смертності жінок у віці 15-44 років, 19% (кожна 5-та) – від зґвалтування та насилля в сім'ї. Серед малолітніх злочинців значна частина засуджених за розправу над чоловіками, які знущалися над їхніми матерями. Ризик померти від руки незнайомця для жінки на порядок нижчий, ніж у власній сім'ї.

Дослідження Світового банку свідчить про те, що серед 10-ти найбільш ризикованих факторів, які впливають на життя жінок, ризики зґвалтування та домашнього насильства набагато вищі, ніж захворювання на рак та дорожньо-транспортні пригоди. Крім того, декілька досліджень свідчать про зв'язок між насильством проти жінок та підвищенням рівня захворювання на ВІЛ та СНІД.

За даними української статистики:

- Близько 75% жертв різних видів насильства не звертались по допомогу, решта переважно звертались до родичів.
- Жінки у 9 разів частіше, ніж чоловіки, є жертвами домашнього насильства.
- Тільки після 35 актів насильства жінки звернулися за допомогою.
- Смертність жінок від домашнього насильства.

Бентежать факти щодо українських дітей, які стали свідками чи жертвами насильства. У 90% випадків домашнього насильства діти стають свідками, трапляються численні випадки насильства у сім'ї по відношенню до дітей. Існує вдвічі вища вірогідність того, що хлопчики, які стають свідками жорстокості, скоять насильство по відношенню до своїх партнерів, коли вони стануть дорослими.

За інформацією, наданою Міністерством соціальної політики України, **протягом 2016 року зафіксовано 96143 звернення за фактом насильства в сім'ї, з яких 85037 звернень надійшло від жінок.** Також, згідно з аналізом дзвінків на Національну «гарячу» лінію з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та ґендерної дискримінації протягом 2016 року з питань, пов'язаних з домашнім насильством було отримано 34 758 дзвінків. Крім того, вважаю за доцільне повідомити, що протягом 2015 року кількість таких дзвінків склала 2486, що свідчить про збільшення кількості звернень протягом року у 14 разів. Про це йдеться у зверненні з вимогою ратифікації Стамбульської конвенції, яка має реально дієві інструменти допомоги потерпілим від насильства (режим доступу: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSf0hKDC_JVs4ksfvicCI4NK0Qf2AAGuG3gYCljgFCnYMeCOuA/formResponse).

Цифри Нацполіції дещо відрізняються. За їхніми даними, за рік є 127 478 звернень від потерпілих. І це тільки ті, кому вже увірвався терпець, або це загрожувало їхньому здоров'ю чи життю. Реальна ж цифра – значно більша (режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/28263874.html>).

Наведена статистика свідчить про потребу вирішення проблеми насильства як на всеукраїнському, так і на локальному рівні, на рівні громад, особливо, що стосується дітей та молоді, які дедалі частіше стають свідками сімейних конфліктів, об'єктами та суб'єктами різних видів насильства, зокрема таких його проявів як погрози, залякування, приниження, знущання, побиття, зґвалтування та ін.

Серед різних видів ґендерного насильства найбільш поширеним і найбільш складним для протидії є домашнє насильство. Ця проблема надзвичайно важлива передусім тому, що насильство й жорстокість у сім'ї не лише руйнують злагод у ній, а й створюють передумови для злочинності в суспільстві загалом, є однією з найактуальніших суспільних проблем.

Проблема насильства у сім'ї часто є причиною таких явищ, як:

- бездоглядність та безпритульність дітей;
- зростання кількості розлучень;
- формування насильницького менталітету;
- втрата загальнолюдських цінностей любові та взаєморозуміння тощо.

Крім того, діти, що спостерігають за насильством у сім'ї, можуть переносити цей негативний досвід у власне життя, відтворюючи насильницьку модель поведінки у власних родинах та в суспільстві.

Ґендерне насильство – це поширене порушення прав людини, криза громадського здоров'я і перепона для рівності, розвитку, безпеки і миру. Терміни “насильство проти жінок” і “ґендерне насильство” застосовуються до широкого спектру зловживань, які походять від ґендерної нерівності і нижчого статусу жінок порівняно з чоловіками у суспільстві.

У 1993 Декларація ООН щодо ліквідації насильства над жінками визначила насильство проти жінок як “будь-яку дію, що базується на ґендерному насильстві та призводить або може призвести до фізичної, сексуальної або психологічної шкоди, страждань жінки, зокрема, це включає також і загрозу таких дій, застосування сили або позбавлення свободи, що коїться в суспільному або особистому житті” Це визначення включає насильство, що відбувається в родині, в громаді, а також насильство, що чиниться державою. Види ґендерного насильства включають, але не обмежуються, домашнім, сексуальним насильством, зґвалтуванням, сексуальними зловживаннями, торгівлею людьми, проституцією і небезпечними традиційними

практиками. Підраховано, що кожна третя жінка в світі зазнає якогось виду ґендерного насильства протягом свого життя.

В Україні актуальність проблема домашнього насильства укладена ще й з причини АТО (режим доступу: <http://povaha.org.ua/dev-yat-zapytan-pro-domashnje-nasylstvo-i-stambulsku-konventsiju-v-ukrajini/>), оскільки

- домашнє насильство виникає у родинах переселенців. Вони покинули домівку, не можуть гідно адаптуватися до нових умов (робота, друзі тощо), переживають стрес і, відповідно, усі проблеми, концентруються у родині
- Домашнє насильство виникає у родинах демобілізованих АТОвців. З ними не проведена необхідна реабілітація і, відповідно, прояви насильства можуть з'являтися частіше.

Обізнаність – це один з найважливіших компонентів для запобігання ґендерному насильству. Багато актів насильства й дискримінації є результатом соціальних норм і поведінки, що лишаються незмінними. Для того, щоб подолати ці стереотипи і табу, важливо отримати знання щодо прав, а також щодо того, яким чином отримати до них доступ. Багато людей лишаються в колі насильства, адже вони не володіють ані знаннями, ані навичками, як розірвати це коло.

Цикл (коло) насильства може повторюватися сотні разів у стосунках. Кожний етап такого циклу має різну тривалість, проте загалом весь цикл може займати від декількох годин до року та більше. Виділяють такі фази циклу насильства:

1. Знущання (стосується будь-якого виду насильства (фізичного, сексуального чи психологічного).
2. Розкаяння (кривдник вибачається за вчинене, обіцяє, що це ніколи не повториться; він звинувачує жертву у провокуванні своїх дій; заперечує, що насильство взагалі мало місце, або стверджує, що воно не було таким жакливим, як про це розповідає жертва; насильник робить подарунок.
3. Обіцянки (деякі обіцянки, які давалися під час примирення, виконуються; жертва сподівається, що насильства більше не буде).
4. Напруга (виникає відчуття напруги; з'являються невеликі інциденти; напруга стає нестерпною).

Далі відбувається новий цикл: знущання – розкаяння – обіцянки – напруга...

Варто зазначити, що домашнє насильство стосується не тільки жінок, а також дітей, чоловіків, батьків літнього віку.

Насильство ставить людину у залежність, а також завдає шкоди суспільству і є серйозною перешкодою на шляху до подолання нерівності та дотримання прав людини.

Насильство щодо жінок і особливо насильство в сім'ї – значна проблема для нашої держави. Її масштаби викликають серйозну стурбованість. Оскільки це найбільш прихована форма насильства, немає достовірної статистики про його реальні прояви.

Яка ж ціна насильства? Які збитки?

Основні категорії збитків: втрати через непрацездатність, втрачені життя; вартість послуг, пов'язаних із реагуванням на насильство (діяльність правоохоронних органів та система правосуддя, охорона здоров'я, соціальні послуги, спеціалізовані послуги); особисті збитки потерпілих (втрата майна, втрата заробітку, грошові витрати «з кишени»).

У вересні 2017 року, Фонд ООН у галузі народонаселення (UNFPA) презентував дослідження «Економічні наслідки насильства щодо жінок в Україні», у ньому йдеться наступне:

«Наслідки насильства для економіки вимірюються грошовими, трудовими та нематеріальними видатками і **сягають \$10,8 мільйонів на рік**. Окрім того, стрес, ускладнення сімейних стосунків та негативний вплив на дітей важко виміряти економічним еквівалентом. Якщо врахувати прихований характер проблеми, **вартість насильства щодо жінок в Україні у 20 разів перевищує результати, сформовані за даними офіційної статистики**. Так, **за модельними розрахунками** дослідників, **вартість насильства щодо жінок в Україні може сягати \$208 млн. на рік**.

Комплексна оцінка економічних наслідків насильства щодо жінок в Україні враховувала втрачений макроекономічний продукт, вартість послуг, пов'язаних із реагуванням на випадки насильства та особисті збитки і витрати потерпілих. Так, **середньостатистична жінка, яка пережила насильство, витратила близько \$200 на подолання наслідків насильства**.

Однак результати дослідження доводять, що насильство – це не приватна справа, бо втрати економіки від насильства лягають на плечі кожного платника податків в Україні. Більше того, міжнародні дослідження свідчать, що вкладення \$ 1 в превентивні заходи із попередження насильства призводить до економії \$ 5-20 майбутніх видатків» (режим доступу: <http://www.unfpa.org.ua/news/747.html>).

З метою висвітлення проблеми насильства як порушення прав людини та побудови мосту між рухом на захист жінок та концепцією прав людини щорічно з 25 листопада по 10 грудня проводиться кампанія «16 Днів проти ґендерного насильства».

Ключові дати акції «16 Днів проти ґендерного насильства»

- **25 листопада** – Міжнародний день ООН з викоренення насильства щодо жінок – присвячений сестрам Мірабаль, які були жорстоко вбиті під час диктатури Трухильо у Домініканській Республіці у 1960 році;

- **29 листопада** – Міжнародний день захисників прав жінок;

- **1 грудня** – Всесвітній день боротьби із СНІДом. Цей день слугує укріпленню організованих зусиль громадськості у боротьбі з пандемією ВІЛ-інфекції та СНІДу, що стрімко поширюється у цілому світі;

- **2 грудня** – Міжнародний день боротьби за відміну рабства. У цей день у 1949 році Генеральна Асамблея ООН прийняла Конвенцію про боротьбу з торгівлею людьми та з експлуатацією проституції третіми особами;

- **3 грудня** – Міжнародний день інвалідів (людей з інвалідністю, людей з обмеженими можливостями);

- **5 грудня** – Міжнародний день волонтера;

- **6 грудня** – Річниця з дня “Монреальської різанини”, коли 14 жінок-студенток були вбиті злочинцем лише через те, що вони поступили на навчання в університет на відміну від нього;

- **10 грудня** – День Захисту Прав Людини. 10 грудня 1948 року уряди країн-членів ООН визнали права людини “на життя, свободу та недоторканість особи для всіх без винятків”, підписавши Загальну Декларацію Прав Людини.

Механізм захисту осіб, постраждалих від насильства у сім'ї

В Україні протидію явищу насильства в сім'ї розпочато з прийняттям Закону України „Про попередження насильства в сім'ї”, що набрав чинності у березні 2002 року. У вересні 2008 року було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства стосовно протидії насильству в сім'ї». Прийняття відповідної законодавчої бази у сфері запобігання домашньому насильству свідчить про визнання цієї проблеми державою, винесення її з розряду приватної проблеми родини на державний рівень, хоча існує ряд питань, що вказують на необхідність удосконалення законодавства, а також механізмів його практичної реалізації.

Механізм захисту жертв насильства сім'ї сформовано відповідно до Закону України «Про попередження насильства у сім'ї», інструкції щодо порядку взаємодії структурних підрозділів, відповідальних за реалізацію державної політики щодо попередження насильства в сім'ї, служб у справах дітей, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та відповідних підрозділів органів внутрішніх справ з питань здійснення заходів з попередження насильства в сім'ї.

Спеціально уповноваженим органом виконавчої влади з попередження насильства у сім'ї визначено Міністерство соціальної політики України. На рівні області органом виконавчої влади, що координує діяльність щодо захисту жертв насильства у сім'ї, є управління сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації, а у районах, містах та ОТГ області відповідні структурні підрозділи. До компетенції управління (відділів) входить: прийняття заяв про вчинення насильства; ініціювання створення та забезпечення роботи постійно діючих робочих комісій або координаційних рад з питань координації дій щодо попередження насильства у сім'ї; створення та поновлення банку даних сімей, де існують випадки вчинення насильства у сім'ї або виникає реальна загроза його вчинення; відвідання заявника за місцем проживання, надання постраждалим допомоги; перенаправлення до інших установ та організацій, які можуть надати допомогу, кризових центрів; проводять просвітницьку та роз'яснювальну роботу, організовують проведення семінарів, тренінгів, конференцій, інших заходів, спрямованих на запобігання насильству у сім'ї; узагальнюють щоквартально інформацію щодо кількості звернень та кількості осіб, що перебувають на обліку, з метою визначення потреби у створенні спеціалізованих установ для жертв насильства у сім'ї.

Для того, щоб були вжиті заходи з попередження насильства, необхідно подати заяву про допомогу жертви насильства у сім'ї (члена родини, стосовно якого є реальна загроза його вчинення). Підставою для вжиття заходів може бути повідомлення про насильство стосовно неповнолітніх від сусідів, учителів, медичних працівників тощо. Якщо повідомлення стосовно повнолітньої жертви надійшло не від жертви особисто, необхідними є її бажання і згода отримати захист від насильства у сім'ї.

Заява (повідомлення) про насильство у сім'ї або реальну загрозу приймаються за місцем проживання потерпілого управлінням (відділом) у справах сім'ї, молоді та спорту, ЦСССДМ, службою у справах дітей, кримінальною міліцією у справах дітей, районними відділами поліції, дільничними інспекторами. Якщо в ОТГ не створена відповідна структура, заяви приймаються відділами та структурами районного рівня. Структура, куди потрапило повідомлення, розглядає заяву та вживає заходів у межах своєї компетенції згідно з порядком розгляду заяв та повідомлень про вчинення насильства у сім'ї або реальної загрози його вчинення, затвердженого КМУ.

Після надходження заяви або повідомлення про вчинення насильства у сім'ї вищезазначені органи та установи вживають відповідних заходів: органи поліції виїжджають на місце і залежно від обставин виносять офіційне попередження,

штраф, або адміністративний арешт, може бути винесений захисний припис. Особа, яка вперше потрапила у поле зору органів поліції як така, що вчинила насильство у сім'ї, обов'язково ставиться на профілактичний облік. Якщо насилля в сім'ї носить характер злочину, потерпілий (а) може звернутися до органів поліції із заявою про притягнення за вчинення насильства у сім'ї насильника до кримінальної відповідальності.

Одразу після надходження заяви до структурного підрозділу, відповідального за протидію насильству у сім'ї, вона реєструється у журналі обліку і розглядається протягом трьох днів. Якщо в заяві міститься повідомлення про загрозу життю та здоров'ю особи, відповідний орган внутрішніх справ інформується негайно для вжиття заходів для припинення насильства у сім'ї. Під час розгляду заяви здійснюється відвідання постраждалого за місцем проживання як представниками дільничних інспекторів, так і відділу у справах сім'ї, молоді та спорту (або іншого відповідального підрозділу, центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, а якщо інформація стосується неповнолітньої особи, то із залученням представників служби у справах дітей. Організовується надання допомоги жертвам насильства, надання психологічних, юридичних, соціально-педагогічних та інших видів послуг.

Отже, схема реагування органів державної влади (органів місцевого самоврядування) на заяву про вчинення насильства у сім'ї виглядає наступним чином: I етап – прийняття та облік заяв і повідомлень про вчинення насильства у сім'ї або реальну його загрозу. Інформування державних органів та поліції про таку заяву або повідомлення; II етап – відвідання потерпілого/потерпілої. Надання необхідних послуг.

Правила поведінки у ситуації насильства в сім'ї

- Продумайте свої дії в тому випадку, якщо акт насильства вже відбувався і може повторитися знову.
- Розповідайте про насильство тим, кому Ви довіряєте (друзям, родичам).
- Знайдіть таке місце, куди Ви змогли б піти у випадку небезпеки.
- Підготуйте документи (паспорт, свідоцтво про народження і т.д.), гроші та інші необхідні речі та покладіть їх в одне місце, так, щоб у будь-який момент Ви змогли б їх легко взяти і втекти з ними.
- Якщо ситуація критична, то залишайте будинок негайно, навіть якщо Вам не вдалося взяти необхідні речі.
- Попрактикуйтесь у тому, як можна швидко й безпечно вийти з будинку. Визначте, які двері, вікна, ліфти або сходи підходять для цього щонайкраще.
- Заздалегідь довідайтеся телефони та адреси місцевих служб, які зможуть надати Вам необхідну підтримку (соціальні служби, телефон довіри, телефон поліції, служби у справах дітей та ін.).

Куди звернутися по допомогу?

1. Управління у справах сім'ї, молоді та спорту Житомирської облдержадміністрації, районні та міські структурні підрозділи:
м. Житомир, вул. М. Бердичівська 25, тел.: (0412) 47-44-36; 47-44-13;
2. Центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді
 - Житомирський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді:
м. Житомир, вул. М. Бердичівська 25, тел.: (0412) 47-44-07
 - Житомирський обласний центр соціально – психологічної допомоги:
м. Житомир, вул. Маршала Рибалка 25, тел.: (0412) 25-59-89
 - Районні та міські центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді
5. Телефон довіри в Житомирській області – 1550 - анонімні та безкоштовні консультації юриста, психолога, соціальних педагогів;
6. Національна дитяча «гаряча» лінія, яка працює за безкоштовним номером **0800500225** (зі стаціонарного телефону) та безкоштовним дровим коротким номером **116111** (з мобільних). Лінія працює по будням з 12.00 до 20.00 та в суботу- з 12.00 до 16.00
7. Національна "гаряча лінія" з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та ґендерної дискримінації, яка працює за безкоштовним номером **0800500335** (зі стаціонарного телефону) та безкоштовним коротким номером **386** (з мобільних – **діє до 24.11.2017р.**) Лінія працює цілодобово. З **25 листопада 2017р.** Національна «гаряча» лінія **переходить на** новий загальноєвропейський номер **116123**. Даний номер є безкоштовним з мобільних телефонів.

Кодекс України про адміністративні правопорушення передбачає наступну відповідальність за здійснення насильства у сім'ї:

№ статті КУпАП	Зміст статті кодексу України про адміністративні правопорушення	Види відповідальності, передбачених статтею КУпАП
173 ² ч. 1	Вчинення насильства у сім'ї; невиконання захисного припису або не проходження корекційної програми	Громадські роботи на строк від тридцяти до сорока годин або адміністративний арешт на строк до семи діб.
173 ² ч. 2	Ті самі дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за одне з порушень, передбачених частиною першою цієї статті	Громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин або адміністративний арешт на строк до п'ятнадцяти діб.
180	Доведення неповнолітнього до стану сп'яніння батьками неповнолітнього, особами, які їх замінюють	Штраф від шести до восьми неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.
184	Невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей	
184 ч.1	Ухилення батьків або осіб, які їх замінюють, від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання неповнолітніх дітей	попередження або накладення штрафу від одного до трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян
184.ч.2	Ті самі дії, вчинені повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення	штраф від двох до чотирьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян
184 ч.3	Вчинення неповнолітніми віком від чотирнадцяти до	

	шістнадцяти років правопорушення, відповідальність за яке передбачено цим Кодексом	штраф на батьків або осіб, які їх замінюють, від трьох до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян
184 ч.4	Вчинення неповнолітніми діянь, що містять ознаки злочину, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, якщо вони не досягли віку, з якого настає кримінальна відповідальність	штраф на батьків або осіб, що їх замінюють, від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян

КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

передбачає кримінальну відповідальність за:

№ статті ККУ	Зміст статті Кримінального кодексу України	Види покарань, передбачених санкцією статті ККУ
Злочини, які можуть бути вчинені внаслідок сімейного насильства, але не враховують в основних чи кваліфікованих складах фактор насильства в сім'ї		
ст. 115.ч.1	Умисне вбивство 1. Вбивство, тобто умисне протиправне заподіяння смерті іншій людині	карається позбавленням волі на строк від семи до п'ятнадцяти років.
ст. 115.ч.2	2. Умисне вбивство:	карається позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років або довічним позбавленням волі, з конфіскацією майна у випадку, передбаченому пунктом 6 частини другої цієї статті.
ст. 116	Умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання	карається обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк.
ст. 120.	Доведення до самогубства	карається обмеженням волі на строк від трьох до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк.

ст. 121.	Умисне тяжке тілесне ушкодження	карається позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років.
ст. 122.	Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження	карається виправними роботами на строк до двох років або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на строк від трьох до п'яти років.
ст. 123	Умисне тяжке тілесне ушкодження, заподіяне у стані сильного душевного хвилювання	карається громадськими роботами на строк від ста п'ятдесяти до двохсот сорока годин або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на строк до двох років
ст. 125	Умисне легке тілесне ушкодження	карається штрафом від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від ста п'ятдесяти до двохсот сорока годин або виправними роботами на строк до одного року, або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до двох років.
ст. 126	Побої і мордування	карається штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк до двохсот годин, або виправними роботами на строк до одного року або обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк.
ст. 127	Катування	карається позбавленням волі на строк від двох до семи років.
ст. 129	Погроза вбивством	карається арештом на строк до шести місяців або обмеженням волі на строк до двох років або позбавленням волі на строк від трьох до п'яти років.
ст. 133	Зараження венеричною хворобою	карається виправними роботами на строк до двох років, або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк від двох до п'яти років, або

		позбавленням волі на строк до трьох років.
ст. 135	Залишення в небезпеці	карається обмеженням волі на строк до двох років або позбавленням волі на той самий строк.
ст. 136	Ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані	караються штрафом від двохсот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від ста п'ятдесяти до двохсот сорока годин, або арештом на строк до шести місяців або обмеженням волі на строк до трьох років.
ст. 194	Умисне знищення або пошкодження майна	карається штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від ста двадцяти до двохсот сорока годин, або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до трьох років або позбавленням волі на той самий строк, або позбавленням волі на строк від трьох до десяти років.
ст. 195	Погроза знищення майна Погроза знищення чужого майна шляхом підпалу, вибуху або іншим загальнонебезпечним способом, якщо були реальні підстави побоюватися здійснення цієї погрози, -	карається штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від шістдесяти до ста двадцяти годин, або виправними роботами на строк до одного року, або арештом на строк до шести місяців.
Злочини, які цілеспрямовано передбачають кримінальну відповідальність за умисні насильницькі дії з боку членів сім'ї		
ст. 117	Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини	карається обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк
ст. 135	Залишення в небезпеці	караються обмеженням волі на строк до трьох років або позбавленням волі на той

		самий строк
ст. 150-1	Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом	караються обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на строк від трьох до десяти років.
ст. 155	Статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості	караються обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого
ст. 156	Розбещення неповнолітніх 1. Вчинення розпусних дій щодо особи, яка не досягла шістнадцятирічного віку, -	караються обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.
ст. 164	Ухилення від сплати аліментів на утримання дітей	карається штрафом від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від вісімдесяти до двохсот сорока годин або виправними роботами на строк від одного до двох років, або обмеженням волі на строк до трьох років
ст. 165	Ухилення від сплати коштів на утримання непрацездатних батьків	карається штрафом від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від вісімдесяти до двохсот сорока годин або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до трьох років
ст. 166	Злісне невиконання обов'язків по догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування	карається обмеженням волі на строк від двох до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк
ст. 167	Зловживання опікунськими правами	карається штрафом до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів

	(зайняття житлової площі, використання майна тощо)	громадян або обмеження волі на строк до 3 років
ст. 304 ч.1	Втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність 1. Втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність, у пияцтво, у заняття жебрацтвом, азартними іграми	карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років
ст. 304 ч.2	2. Ті самі дії, вчинені щодо малолітньої особи або батьком, матір'ю, вітчимом, мачухою, опікуном чи піклувальником	караються позбавленням волі на строк від чотирьох до десяти років.
ст. 323 ч.1	Спонування неповнолітніх до застосування допінгу 1. Спонування неповнолітніх до застосування допінгу -	Карається штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років
ст. 323 ч.2	2. Та сама дія, вчинена батьком, матір'ю, вітчимом, мачухою, опікуном чи піклувальником або особою, яка раніше вчинила один із злочинів, передбачених статтями 314, 315, 317, 324 цього Кодексу	карається обмеженням волі на строк до двох років або позбавленням волі на той самий строк.

Повноваження органів і установ, на які покладається здійснення заходів з попередження насильства в сім'ї відповідно до Закону України «Про попередження насильства в сім'ї» та «Інструкції щодо порядку взаємодії структурних підрозділів, відповідальних за реалізацію державної політики щодо попередження насильства в сім'ї, служб у справах дітей, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді й відповідних підрозділів органів внутрішніх справ з питань здійснення заходів з попередження насильства в сім'ї».

Назва органу, установи	Повноваження та функції
Структурні підрозділи, відповідальні за реалізацію державної політики щодо попередження насильства в сім'ї (у справах сім'ї, молоді та спорту)	- приймають, реєструють та розглядають заяви й повідомлення про вчинення насильства в сім'ї або реальну загрозу його вчинення; - направляють заяви та повідомлення до територіального органу внутрішніх справ; - здійснюють відвідання постраждалого від насильства в сім'ї або особи, стосовно якої існує реальна загроза його вчинення, за місцем проживання та складають акт з'ясування обставин вчинення насильства в сім'ї або реальної загрози його вчинення - за направленням органів внутрішніх справ забезпечують проходження особами, які вчинили насильство в сім'ї, реабілітаційних заходів (корекційних програм).
Служби у справах дітей:	- ведуть облік дітей, які опинилися в складних життєвих обставинах, у тому числі стосовно яких вчинено насильство в сім'ї або існує реальна загроза його вчинення; - у разі виникнення безпосередньої загрози життю чи здоров'ю дитини вживають відповідних заходів; - здійснюють прийом інформації про вчинення насильства в сім'ї або реальну загрозу його вчинення, а також про випадки жорстокого поводження з дітьми, в межах своїх повноважень вживають заходів щодо захисту прав дитини; - порушують питання перед відповідними органами про притягнення до відповідальності фізичних та юридичних осіб, які допустили порушення прав, свобод і законних інтересів дітей;

	-представляють інтереси дітей у судах; - повідомляють відповідний структурний підрозділ, відповідальний за реалізацію державної політики щодо попередження насильства в сім'ї та органи внутрішніх справ для вжиття відповідних заходів
Центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді:	- приймають інформацію про випадки вчинення насильства в сім'ї або реальної загрози його вчинення; - забезпечують надання особам, які постраждали від насильства в сім'ї, психологічної, соціально-педагогічної, соціально-економічної, інформаційної, соціально-медичної та юридичної допомоги; - здійснюють соціальне інспектування сімей, де мають місце випадки вчинення насильства в сім'ї або в яких існує реальна загроза його вчинення, - здійснюють соціальний супровід сімей, де мають місце випадки вчинення насильства в сім'ї або в яких існує реальна загроза його вчинення, - забезпечують здійснення закладами соціального обслуговування заходів, спрямованих на відновлення соціальних функцій, морального, психічного та фізичного стану членів сім'ї, стосовно яких вчинено насильство в сім'ї або існує реальна загроза його вчинення; - після отримання інформації про випадки вчинення насильства в сім'ї або реальної загрози його вчинення повідомляють відповідний структурний підрозділ, відповідальний за реалізацію державної політики щодо попередження насильства в сім'ї, а у випадку вчинення насильства стосовно дитини - також службу у справах дітей та органи внутрішніх справ.
Органи внутрішніх справ:	- проводять роз'яснювальну роботу в сім'ях, в яких вчинено насильство в сім'ї або існує реальна загроза його вчинення, - повідомляють членів сім'ї про права, заходи та послуги, якими вони можуть скористатися, та передбачену законодавством відповідальність; - приймають та розглядають заяви та повідомлення

	відповідно про вчинення насильства в сім'ї або реальну його загрозу, - інформують про отримання заяви чи повідомлення відповідний структурний підрозділ, відповідальний за реалізацію державної політики щодо попередження насильства в сім'ї, а у випадках, коли заява та повідомлення стосується неповнолітнього або недієздатного члена сім'ї - службу у справах дітей та орган опіки і піклування ; - отримавши заяву чи повідомлення або іншу інформацію про вчинення насильства в сім'ї, вживають заходів щодо припинення насильства. У разі необхідності надання потерпілому або правопорушнику першої медичної допомоги викликають бригаду швидкої медичної допомоги; - при безпосередній загрозі життю та здоров'ю дитини або інших членів сім'ї, які постраждали від насильства в сім'ї, вживають заходів щодо ліквідації цієї загрози та надають необхідну допомогу у направленні до спеціалізованих установ для жертв насильства в сім'ї; - у разі встановлення в діях особи, яка вчинила насильство в сім'ї, ознак злочину, приймають рішення відповідно до Кримінально-процесуального кодексу України, а у випадку встановлення ознак адміністративного правопорушення - відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення
--	---

2. Відеолекторій як ефективна форма просвіти

Використання відеоматеріалів у виховній та просвітницькій роботі базується на одному з найстаріших та основних методичних принципах – принципі наочності, у якому сприйняття і переробка інформації втілюється у формі аудіо-візуального синтезу. Розробка та вдосконалення вказаного методу зумовило створення нових за формою і змістом дидактичних матеріалів, таких як навчальні фільми, відеоуроки, ролики, соціальна реклама, просвітницькі фільми, новинарні репортажі, журналістські проекти, телепередачі, документальне і художнє кіно, мультимедійні презентації тощо.

Доцільність використання відеоматеріалів у просвітницьких цілях пояснюється¹:

- 1) доступністю відеоматеріалів, які можуть бути записані з різних джерел;
- 2) наявністю певного досвіду користування відеотехнікою та відеопродукцією;
- 3) можливістю більш активної творчої діяльності суб'єктів навчально-виховного процесу.

Можна виділити такі особливості і переваги використання відеоматеріалів із метою просвіти населення:

- інформація подається засобами мистецтва, що зумовлює наявність образної моделі введення матеріалу. Основною характеристикою такої моделі є наявність сюжету і композиції, що наближує до творів мистецтва та відрізняє від традиційних форм роботи. Такий підхід передбачає емоційну подачу матеріалу та його емоційне сприйняття, сприяє виникненню «ефекту співучасті та співпереживання з героями», що створює умови для реальної мотивованої комунікації та формування оцінного ставлення до побаченого;

- відеоматеріал подається емоційно і динамічно, що посилює цікавість, інтерактивність, результативність у його сприйнятті та розумінні;

- інформація, презентована за допомогою візуальних технічних засобів, володіє високим ступенем авторитетності, довіри;

- відеоматеріал та сучасна техніка надає можливість використання різних режимів роботи, залежно від тематики і цілей відеолекторію, індивідуальних потреб й особливостей цільової аудиторії, наприклад, робота з певним фрагментом, робота зі стоп-кадром, робота з відеодоріжкою (при вимкненій аудіодоріжці) для підсилення певних ефектів, візуального ряду;

- відеоматеріали легко поєднуються з різними видами роботи: індивідуальною, парною, груповою, колективною², а також формами роботи: відеотренінг, аналіз прикладів та життєвих ситуацій, робота з кейсами, творчі й аналітичні завдання, вправи, інтерактиви, дискусії, обговорення, мозковий штурм, запитання/відповіді, рухівки, рефлексія, написання анотації, есе, статті та ін.

Відеоклуб – інтерактивна, гнучка та доступна форма правової просвіти, що передбачає підбір, перегляд та обговорення тематичних відеоматеріалів для певної цільової аудиторії.

Об'єднання тематичних відеолекторіїв у системну роботу, визначену певною програмою, цілями та ресурсами (людськими і матеріальними: група, модератор, місце, час, соціально-значимий відеоматеріал (відеотека), техніка тощо) утворює тематичний **відеоклуб**. Найбільш поширеними в Україні є дискусійний, правовий, соціальний, ґендерний та інші види тематичних відеоклубів. **Ґендерний відеоклуб**, на нашу думку, є інтегрованим та універсальним видом тематичних відеоклубів, оскільки в коло його питань входять усі аспекти соціально-культурного,

¹ За Комаров Ю.А. Использование видео в процессе обучения иностранному языку с средней школе // Методики обучения иностранным языкам в школе / Отв. ред. М.К. Колкова. - СПб.: КАРО, 2006. - С. 188-203.

² Willis D. The potentials and Limitations of Video // Video-applications in ELT. - Pergamon Press, 1983.

філософського, психологічного, політичного, економічного, педагогічного, морального, екологічного, правового буття людини і суспільства.

Проведення тематичних відеолекторіїв – ефективний спосіб ініціювати обговорення громадою питання ґендерного насильства, можливість для мешканців ОТГ висловити власні міркування, зрозуміти ставлення до проблеми, пропрацювати шляхи виходу зі складних життєвих обставин. Разом із цим відеоклуб – це комунікаційний майданчик, що допомагає розвинути аналітичні й комунікативні навички, критичне мислення, сформувані вміння аргументувати власну думку, не принижуючи інших, спільно шукати шляхи вирішення актуальних життєвих проблем.

Основні завдання відеоклубу:

- повернути увагу населення ОТГ до питання безпеки в громаді, запобігання й протидії ґендерному насильству;
- навчити вмінню розпізнавати випадки ґендерного насильства та дискримінації;
- випрацювати способи протидії насильницьким діям;
- розвинути критичне мислення в учасників та учасниць;
- виробити навички ґендерного аналізу візуальних матеріалів, уміння синтезувати побачене і почуте, порівнювати з власним досвідом, досвідом рідних, знайомих;
- розвивати комунікативні, якості, асертивність, емпатію й ін.;
- підвищити рівень інформаційної культури населення ОТГ;
- змінити ставлення цільової аудиторії до розглянутих проблем;
- об'єднати односторонців,;
- виробити ціннісне ставлення до ідеї ґендерної рівності, порушення прав жінок, чоловіків, дітей, людей з особливими потребами;

Методологія ґендерних відеоклубів базується на основі освіти уповноваження.

Уповноважувальна освіта – це навчальний процес на засадах ґендерної справедливості та ненасильства, спрямований на створення умов, при яких можна отримати навички самоорганізації групи шляхом навчання через безпосередній досвід.

«Уповноваження» (empowerment) розглядається як стратегія змін для звільнення³, допомога пригніченим групам⁴ чи намагання позбавитися політичного господарювання.⁵ Це поняття постійно перетинається з поняттям влади. Якщо вважати, що для влади потрібні знання, навички, власність і прийняття рішень⁶, то уповноваження максимізує знання і навички для оптимізації доступу до власності та прийняття рішень. Уповноваження виступає проти форми влади у вигляді контролю, посилюючи й заохочуючи її альтернативні форми⁷, а саме, владу співпраці і внутрішню владу.

Уповноваження розглядається як:

- процес, за допомогою якого безсилі люди, громади та організації перетворюються на більш обізнаних про динаміку влади в контексті їх власного життя;
- освітня стратегія, яка заохочує особистісний розвиток, сенс дієвості, впевненості, критичної обізнаності і максимізує внутрішній потенціал кожного індивіду;

³ S. Aronowitz, H.A. Giroux Education under Siege. (1985). The Conservative, Liberal and Radical Debate over Schooling. South hadley, Mass, Bergin and Garvey

⁴ P. Freire, (1970). Pedagogy of the Oppressed, New York, Continuum

⁵ S. Kreisberg, (1992). Transforming Power. Domination, Empowerment and Education, Albany, State University of New York Press

⁶ M. Foucault, (1980). Power and Knowledge, New York, Panteon Books

⁷ J. Rowlands, (1997). Questioning Empowerment. Dublin, Oxfam

- метод ефективного розповсюдження навчальних послуг для безсилих або виключених;
- процес індивідуальної чи групової трансформації, що допомагає розвивати навички міжособистісного впливу і партисипаторної спроможності за допомогою колективних дій і вирішення проблем у групі;
- процес, який веде людей до сприйняття себе як спроможних і уповноважених приймати рішення;
- спосіб надання можливості людям та громадам перетворюватися на більш обізнаних щодо власних прав і відповідальності.⁸

Важливим є питання розвитку критичного мислення. Теоретиком і практиком критичної педагогіки є Пауло Фрейре, видатний педагог другої половини XX століття, колишній міністр освіти Бразилії, професор, член Міжнародного журі ЮНЕСКО, автор трилогії «Педагогіка пригноблених», «Педагогіка надії», «Педагогіка свободи». Він розробив концепцію освіти як практику свободи, що ґрунтується на критичному мисленні. П. Фрейре говорить про визволення, маючи на увазі розвиток особистості, яка завдяки проблемно-орієнтованій освіті навчається критично сприймати свою життєву ситуацію й осмислено трансформувати її, у такий спосіб долаючи проблеми. Автор наводить переваги визвольної (тобто критичної) освіти: «У проблемно-орієнтованій освіті люди розвивають свою здатність критично сприймати спосіб свого існування у світі, з яким і в якому вони перебувають; чоловіки та жінки починають бачити світ не як статичну реальність, а як реальність у процесі, у перетворенні», «Чоловіки й жінки, розмірковуючи водночас про себе і про світ, поширюють масштаби свого сприйняття, вони починають спрямовувати свої спостереження в бік явищ, які раніше не привертали їхньої уваги»⁹. За П. Фрейре, освіта – інструмент національного розвитку, бо з її допомогою відбувається вивільнення творчих сил чоловіків і жінок для перетворення наколишнього світу.

⁸ Birzea, C. (2000). Education for Democratic Citizenship: A Lifelong Learning Perspective – CDCC

⁹ Там само. – С. 65.

3. Компетентність модераторів відеоклубів

Ефективність діяльності відеоклубів залежить передусім від особистості модератора. **Модератор** – це особа, яка наділена статусом та розширеними правами, є посередником між учасниками й учасницями та всім, що відбувається на відеолекторії. До повноважень модератора відеоклубу під час тематичного відеолекторію належать:

- організація презентації, перегляд та обговорення відеоматеріалу;
- підтримка найбільш цікавих тем і питань;
- організація додаткових інтерактивних форм роботи, зустрічей із фахівцями та експертами;
- скеровування дискусії у потрібне русло;
- створення атмосфери, що спонукає до конструктивного спілкування;
- контроль за дотриманням учасниками встановлених принципів і норм поведінки.

Беручи на себе повноваження модератора, важливо розуміти ступінь відповідальності за свої дії.

Вдалою є можливість працювати двом модераторам, оскільки виконання і організаторських, і технічних функцій одночасно може завадити динамічності роботи (внаслідок виникнення перерв в інформаційній частині, коли готуються технічні деталі, засоби)¹⁰.

Окрім зазначеного, модератор відеоклубу повинен мати належний рівень компетентності.

У широкому значенні компетентність розуміється як ступінь зрілості людини, що передбачає певний рівень психічного розвитку особистості (навченість і вихованість) та дає змогу індивіду успішно функціонувати в суспільстві; у вузькому – як діяльнісна характеристика, що визначає міру включеності людини в діяльність та ціннісне ставлення до неї¹¹.

Компетентність інтегрує знання, досвід, особисті якості, які забезпечують відповідальність за результати прийнятих рішень та потребу і можливість самовдосконалення й саморозвитку особистості¹².

У межах компетентнісного підходу наголошується на практичній орієнтованості освіти, підкреслюється роль досвіду, вмінь практично реалізовувати знання, розглядаючи їх не як суму засвоєних відомостей, а здатність людини вирішувати життєві й професійні проблеми, діяти в різних ситуаціях¹³.

¹⁰ «Пособие для тренеров» / ПРООН- Узбекистан, Ташкент 2009г. (в рамках проекта по реализации CEDAW)

¹¹ Гура О. І. Психолого-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу: теоретико-методологічний аспект : [монографія] / О. І. Гура. – Запоріжжя : ГУ «ЗІДМУ», 2006. – 332 с. – с.12

¹² Архипова С. П. Професійна компетентність і етапи її становлення в діяльності педагога / С. П. Архипова, Н. М. Лобанова // Проблеми освіти ; наук.-метод. зб. – К. : наук.-метод. центр вищої освіти, 1999. – Вип. 19. – С. 32–40.

¹³ Матійків І. Компетентнісний підхід до професійної підготовки майбутніх фахівців / І. Матійків // Педагогіка і психологія професійної освіти: наук.-метод. журнал. – 2006. – № 3. – С. 44–53.

4. Технологія діяльності відеоклубів

Технологія діяльності відеоклубів як комплексний послідовний набір певних методів і способів включає 3 основні етапи:

I етап – ДО або Технологія організації тематичних відеоклубів;

II етап – ПІД ЧАС або Технологія проведення відеолекторіїв;

III етап – ПІСЛЯ або Основні принципи успішного функціонування відеоклубів.

Кожен етап містить свої принципи, прийоми, форми, методи та секрети, спрямовані на якісну і сталу роботу тематичних відеоклубів, про що йтиметься далі.

I етап – Технологія організації локальних відеоклубів

Цей етап умовно можна охарактеризувати як «**ЛЮДИ і РЕСУРСИ**». Він включає в себе наступні кроки:

• **Підготовка модераторів.**

Про особисті та професійні якості модераторів відеоклубів детально описано у параграфі 2. Проте, коли йдеться про підготовку модераторів до конкретного відеолекторію, то кожна людина, яка бере на себе роль модератора, має поміркувати над наступними питаннями:

- Що я знаю про специфіку організації роботи відеоклубу?
- Як організувати і провести тематичні відеолекторії?
- Які базові знання мені потрібні для роботи з конкретним відеоматеріалом?

• **Соціально-значимий для молоді відеоматеріал.**

Для ефективності роботи відеоклубів варто звернути увагу на ті ключові проблеми, які сьогодні є важливими саме для Вашої цільової аудиторії, відповідно до чого потрібно підбирати відеоматеріал. Але слід урахувати, що актуальні питання, які цікавлять сучасних хлопців і дівчат, жінок і чоловіків, можуть відрізнятися залежно від їхнього віку (учнівська, студентська молодь, дорослі), місця проживання, особистих та майбутніх професійних інтересів тощо. Можливо, є сенс перед проведенням тематичного відеолекторію вивчити потреби саме тієї аудиторії, з якою Ви будете працювати. Окрім того, Вам можуть допомогти наступні кроки:

- Продумайте тему і мету кожного відеолекторію. Що Ви хочете показати, обговорити, змінити, на чому акцентувати увагу глядачів та ін.?
- Підберіть відеоматеріали у відповідності до теми. Бажано, щоб відеоджерела мали певне «послання» (тобто те, що Ви хочете донести). Якщо його немає, продумайте, як підвести аудиторію до розгляду певної проблеми.
- Зверніть увагу на тривалість відеоматеріалу по часу, а також на якість і чіткість зображення.
- Обов'язково самі передивіться відеоматеріал, який збираєтесь показати.
- Підготуйте інформацію про відеоматеріал (коли, ким, де і чому був створений?)
- Складіть план проведення кожного відеолекторію («Краще погано записати, ніж добре запам'ятати»). Можливо, Вам знадобиться додаткова інформація з певних проблем, статистика, додаткові аргументи і факти. Подумайте про додаткові інтерактивні форми роботи з аудиторією (див. Додатки).
- Складіть питання до відеоматеріалу для забезпечення конструктивної дискусії в групі до і/або після перегляду.
- По можливості, урізноманітнюйте тематику і жанр відеоматеріалів.

• **Цільова аудиторія.**

Цільова аудиторія відеоклубу – надзвичайно важливе питання, яке також потребує вдумливого підходу. Перед проведенням відеоклубу подумайте і спробуйте відповісти для себе на поставлені нижче питання:

- З ким саме Ви будете працювати? Якого віку будуть учасники та учасниці відеоклубів?
- Наскільки група обізнана з тематикою?
- Як будете збирати групу?
- Ви працюватимете у сталій групі (класі) з тими самими чи кожного разу з новими учасниками?
- Якою буде їхня кількість?

Найоптимальніша кількість учасниць і учасників інтерактивних заходів, зокрема відеоклубів – 20-25 осіб, які приходять за власним бажанням. У такому форматі робота і модератора, і самої групи є більш конструктивною. Але не виключена можливість, що позитивний ефект може бути досягнутий при більшій кількості учасниць та учасників, які організовані у сталу групу чи клас.

• **Оголошення про відеоклуб.**

Якщо відеоклуби у Вашому закладі (чи громаді) існуватимуть як клуби (гуртки) за інтересами, на які можуть приходити учасники й учасниці у довільному порядку, Вам варто продумати питання з рекламою, щоб зацікавити людей. Реклама або оголошення про відеоклуб може бути усним чи написаним. Головне, щоб воно запам'яталось і впізнавалось серед інших. Тому реклама про сеанс відеоклубу має бути сучасною, яскравою, добре видимою, з чітко написаною інформацією про день, час і місце проведення, а також тим відеоматеріалом, який Ви пропонуєте переглянути. Додатковим стимулом на оголошенні можуть бути спонукаючі заклики до молоді, проблемні питання або цікаві факти до тематичного відеолекторію.

Окрім оголошення, можна використати флаєр або вхідний квиток-запрошення, які розповсюджуються персонально. І оголошення, і флаєр можуть мати як один шаблон, на якому тільки змінюватимуться дата, час і назва фільму, або ж щоразу виготовлятися під конкретний відеолекторій.

Але в обох випадках потрібно пам'ятати про можливі ризики: не факт, що ті, хто побачили оголошення чи отримали персональні запрошення, відразу прийдуть на відеоклуб.

Місце проведення відеоклубу.

На ефективність роботи відеоклубів опосередковано впливає місце їх проведення. Якщо у Вашому закладі є можливість проводити сеанс в окремій аудиторії (залі), де забезпечені комфортні умови, зручні стільці, відповідне освітлення, чисте повітря та дотримання інших санітарно-гігієнічних норм – це додаткові переваги.

Проте пам'ятайте, що основне у відеоклубах – модератор, цільова аудиторія, відеоматеріал та побудова конструктивного діалогу!

• **Обладнання.**

Перед проведенням кожного відеолекторію зверніть увагу на технічне обладнання (телевізор, DVD-програвач, колонки або ПК, мультимедійний проектор, дошка та колонки), з яким будете працювати. Велику роль у візуальному сприйнятті відіграє розмір екрану, якість зображення та звуку. Запам'ятайте: чим більша аудиторія, тим потрібен більший екран та потужність колонок. Окрім того, сподіваємось, Вам також допоможуть наступні рекомендації:

- Обов'язково приходьте раніше (за 20-30 хвилин до початку) і перевіряйте читабельність Вашого відеоматеріалу технічними пристроями, якість і звук.
- Навчіться самі користуватись технікою.

- Будьте готові до того, що можуть виникнути проблеми з технікою чи світлом. Майте в запасі теоретичну інформацію до теми відеолекторію, інтерактивні вправи для роботи в групі, фільми, рекомендовані для самостійного перегляду з запланованої теми.

• **Час проведення.**

Тривалість одного відеолекторію залежить від виділеного Вам часу (45-80 хв.) залежно від цільової аудиторії, підбраного для роботи відеоматеріалу та організованої в групі дискусії. Не забувайте про організаційні та технічні моменти (налаштування апаратури тощо), інші крадії часу. Продумана підготовка до кожного відеолекторію та досвід проведення допоможуть Вам знайти оптимальний баланс часу.

• **Оцінка відеолекторію та підготовка до наступного.**

Виміряти ефективність та якість роботи відеоклубу допоможуть зворотні письмові анкети або рефлексія учасників та учасниць відеоклубів. Про це також варто подумати завчасно. Рекомендовані питання для зворотнього зв'язку:

- Що найбільше сподобалось сьогодні під час відеолекторію?
- Чи змінилось Ваше ставлення до розглянутої проблеми? Прокоментуйте, будь ласка.
- Що з переглянутого відеоматеріалу (-ів) Вам найбільше запам'яталося, вразило?
- Які питання (проблеми) Ви хотіли б обговорити на наступному відеолекторії? Якими будуть Ваші пропозиції?

Урахування цих кроків, сподіваємось, полегшить Вам процес організації першого етапу роботи відеоклубу. Звісно, все передбачити неможливо, але під силу мінімізувати ризики!

II етап: Технологія проведення відеолекторіїв¹⁴

Цей етап умовно можна охарактеризувати двома ключовими словами: «ОРГАНІЗАЦІЯ І ЗМІСТ». Він включає в себе наступні кроки:

• **Тема і мета відеолекторію.**

Залежно від теми, підбраного матеріалу та потреб цільової аудиторії визначаються цілі тематичних відеолекторіїв. Визначення теми і мети кожного відеолекторію допоможе передусім Вам зорієнтуватись, чого Ви хочете досягти, що змінити, провівши той чи інший відеолекторій, а також налаштуватись учасникам і учасницям на відповідний лад.

• **Принципи роботи групи під час відеолекторію або структурні вправи.**

Для конструктивної роботи відеоклубів модераторам та учасникам і учасницям варто домовитись і прийняти спільні принципи роботи, яких усі мають дотримуватись. Рекомендуємо використовувати перевірені часом і досвідом принципи уповноважувальної освіти¹⁵:

- Пунктуальність.
- Не критикувати.
- Говорити коротко і не перебивати.
- Добровільність.
- Говорити від себе.
- Конфіденційність.

¹⁴ Апробовані приклади проведення тематичних засідань відеолекторіїв дивіться у параграфі 6.

¹⁵ Освітня програма «Уповноважувальна освіта» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://empedu.civicua.org>.

Інші структурні вправи – знайомство (використовуйте при потребі) та очікування від відеолекторію (див. додатки та розроблені плани-конспекти).

• **Вступна інформація про відеоматеріал.**

Введення у проблему є необхідним, оскільки аудиторія може бути неготовою до сприйняття матеріалу. А також слід враховувати те, що можуть приходити нові люди, яких треба «посвячувати» у проблему, мету діяльності відеоклубу тощо. Тому доцільно робити коротку презентацію відеоматеріалу за наступним планом:

- Тема відеолекторію.
- Назва фільму.
- Коротка інформація про автора, режисера, головних акторів та ін.
- Рік і країна, в якій був створений фільм.
- Інша інформація або питання, які можуть бути цікавими для Вашої цільової аудиторії, щоб налаштувати її на вдумливий перегляд та подальше обговорення.

• **Перегляд відеоматеріалів.**

Перегляд залежить від відеоматеріалу, його тривалості та поставлених Вами цілей і завдань. Ви можете використовувати як весь фільм, так і його фрагменти.

Ефективною також може бути техніка «стоп-кадр» (зупинка кадру), яка дозволить модератору і групі зробити акцент на найважливішому, прокоментувати, подумати або запропонувати аудиторії домислити розвиток подій у запропонованому відеоматеріалі (після чого можна знову продовжити перегляд).

Можете попросити учасниць та учасників під час перегляду відеоматеріалів фіксувати те, що їх найбільше вразить або викличе якісь питання.

• **Постановка проблемних питань¹⁶.**

Вміння запитувати є дуже важливим. За допомогою запитань ми можемо знайти потрібну нам інформацію, шляхи розв'язання будь-якої життєвої ситуації, порозумітися з іншою людиною або перевірити, чи добре вона нас розуміє. Якщо відповідь співрозмовника нас не задовольнила, це часто свідчить, що ми неправильно ставили запитання.

Рекомендації до постановки питань:

- Добре продумайте та підготуйте питання до початку відеолекторію у відповідності з Вашими цілями!

- Питання До або Після перегляду фільму. Для того, щоб учасниці/учасники переглядали матеріал «активно», «включено», варто підвести їх до цього, поставивши проблемні питання перед початком демонстрації відеоматеріалів. Але, залежно від Ваших цілей, від самого відеоматеріалу та інших обставин, проблемні питання і обговорення можна здійснювати після переглянутого.

- Ставте 6 «журналістських» питань: хто, що, де, коли, як, чому? Наприклад, після перегляду відеоматеріалу можна активізувати аудиторію, задавши питання:

«Які Ваші враження від переглянутого?»

- Формулюйте запитання зрозуміло і чітко.

- Реалізуйте принцип «від простого до складного».

- Конкретизуйте запитання та завдання.

- Застосовуйте «відкриті» та «закриті» запитання залежно від Вашої мети.

«Відкриті» – це такі питання, на які людина може викласти свою власну думку, «закриті» – питання, на які можна відповідати лише «Так» або «Ні», або ж вибрати одну з відповідей, які відтворюють зміст сказаного або написаного раніше.

¹⁶ За матеріалами Войтенко О. Робота з візуальними джерелами інформації на уроках історії як засіб розвитку пізнавальних здібностей та критичного мислення учнів. Адаптований досвід використання візуальних матеріалів у школах США та за матеріалами Р.Страдлінг «Преподавание истории Европы XX века», видання Ради Європи, 2002. Ю.Комаров, В.Мисан, А.Осмоловський «Історія епохи очима людини. Україна та Європа у 1900–1939 роках», Київ, 2004, «Сучасні підходи до історичної освіти» Львів, 2004.

- Не варто ставити питання в категоричній формі. Незнання точної відповіді і категоричне запитання може викликати страх неправильної відповіді та стримувати активність.

- Уникайте великої кількості питань;

- Не перетворіть відеоклуб на соціологічне опитування!

- Будьте готові відповідати на питання аудиторії про додаткову інформацію з переглянутої проблеми.

• **Модерація.**

Конструктивне модерування – головний обов’язок модератора.

- План проведення дискусії – надзвичайно важливий компонент ефективного засідання відеоеклекторію. Але будьте готові, що в процесі обговорення можливі зміни плану, на які наштовхнуть Вас самі учасники й учасниці. Головне – результат і досягнення поставленої мети.

- Розвиток аудиторії. У процесі обговорення переглянутого відеоматеріалу важливо стимулювати аудиторію здійснювати кількісний та якісний аналіз і синтез почутого й побаченого, аргументувати власну думку, розвивати критичне мислення.

- Роль принципів Уповноважувальної освіти та їх дотримання під час відеоеклекторію. Під час і після перегляду відеоматеріалів в учасниць та учасників відеоклубу можуть виникати різні думки, коментарі, міркування, іноді суперечливі, іноді категоричні, іноді протилежні від Ваших власних чи інших присутніх, тому важливо не пересварити учасниць та учасників, не допустити конфлікту, а допомогти спільно вийти з напруженої ситуації, враховуючи прийняті принципи.

- Додатковий дидактичний матеріал. Бажано, щоб до відеоматеріалу та плану дискусії Ви мали додаткові вправи, завдання, приклади з певної тематики. Оскільки відеоперегляд – досить пасивна форма просвіти, то участь у невеличкій вправі чи практичному завданні може підсилити потрібний ефект, стимулювати інтерес до пізнання, вироблення алгоритму виходу з певних складних ситуацій.

Рекомендовані вправи, завдання і коментарі до відеоматеріалів дивіться у додатках.

- Суб’єкт-суб’єктний підхід у проведенні дискусії. Важливо: під час проведення відеоеклекторію демонстрація зверхності, авторитаризму, насильницької поведінки з будь-якого боку недопустимі! Усі присутні є співучасницями та співучасниками заходу зі своїми думками, досвідом, емоціями, переживаннями, які є цінними. Такий підхід допоможе створити атмосферу відкритості, довіри, безпеки, конструктивної співпраці.

• **Висновки.**

Залежно від мети використання візуального матеріалу результатом роботи з ним мають стати певні висновки стосовно розглянутих питань та сформуватись відповідне ставлення в учасниць/учасників до розглянутої проблеми.

Зворотній зв’язок з аудиторією:

- Рефлексія (анонімна або відкрита), враження учасниць та учасників: що сподобалось, що – ні.

- Побажання присутніх щодо тематики наступного відеоеклекторію.

Пам’ятайте, висновки і враження, які зробила аудиторія – місток до наступного відеоеклекторію!

Урахування цих особливостей, сподіваємось, допоможе Вам ефективно організувати і цікаво провести ґендерно-тематичний відеоеклекторій та спланувати роботу наступного.

III етап: Основні принципи успішного функціонування відеоклубів.

Цей етап умовно можна охарактеризувати двома ключовими словами: «СТАЛІСТЬ І ТРИВАЛІСТЬ». Він включає в себе наступні кроки:

- **Моніторинг діяльності відеоклубу.** Відслідковування і аналіз роботи відеоклубу, особливо, на початку його створення, важливі для виявлення відповідності поставленим цілям, вимірювання ефективності роботи, а також прогнозування і запобігання критичним ситуаціям. Рекомендуємо робити моніторинг 2 видів:

- 1 – простий, бажано робити після кожного відеолекторію (усний чи письмовий, відкритий або анонімний). Передбачає опитування у вигляді 2-3 питань, наприклад: Що сьогодні Вас вразило найбільше? Чи змінилось Ваше ставлення до проблеми? Які Ваші побажання на наступний раз?;

- 2 – складний або розгорнутий. Цей вид моніторингу-опитування рекомендуємо підготувати для постійних учасниць та учасників відеолекторіїв у вигляді розгорнутої анонімної анкети, яка передбачає висловлення вражень і коментарів щодо підібраних відеоматеріалів, розглянутих проблем, форм і методів роботи під час відеолекторію, оцінки діяльності модератора, рекомендацій для покращення якості роботи відеоклубу та ін.

- **Рекомендації для самостійного перегляду** учасниками тематичних відеоматеріалів (художніх фільмів, відеосюжетів, роликів, мультимедійних презентацій тощо).

- **Комплектування відеотеки** за тематичними напрямками дозволить Вам краще систематизувати роботу відеоклубу та в майбутньому може допомогти Вашим наступникам.

- **Обмін відеоматеріалами** між модератором та учасниками (при потребі).

- **Розробка і комплектування сценаріїв (планів-конспектів, програм) відеолекторіїв** (див. нижче). Відеолекторій може виходити за рамки виключно перегляду та обговорення відеоматеріалів. Він може включати додаткові вправи, завдання, приклади, коментарі та інші важливі матеріали, які Ви вважатимете доцільними для кращого розуміння різних аспектів тематики конкретною цільовою аудиторією. У цьому випадку Ви маєте можливість підготувати і провести унікальний захід з різними формами і методами роботи, у результаті чого в учасниць і учасників відеолекторіїв не тільки підвищиться рівень обізнаності з тих чи інших питань, а й формуватимуться певні уміння і навички, вироблятиметься власне свідоме ставлення до проблеми через «навчаючий досвід». Ваші методичні розробки зможуть допомогти залучити в подальшому учасниць і учасників до підготовки і проведення власних відеолекторіїв (звісно за умови Вашої підтримки), а також поширювати Ваші напрацювання за межами діяльності відеоклубу.

- **Позавідеолекторна комунікація** між модераторами, учасниками та учасницями відеоклубів, яку можна реалізувати через створення груп(и) у соціальних мережах. Переваги такого спілкування між модераторами полягають у тому, що це дасть можливість обговорити і поділитись своїми успіхами чи проблемами, задати певні питання та отримати відповіді, обмінятись відеоматеріалами, літературою, іншими ресурсами. Для учасниць і учасників відеоклубів віртуальне спілкування в групі дасть можливість додатково обговорити побачене і почуте під час відеолекторію (що також буде важливим зворотнім зв'язком для модераторів щодо моніторингу діяльності відеоклубу), так само обмінятись фільмами, цікавими джерелами, ресурсами та ін., а також залучити нових учасників і учасниць.

Урахування цих кроків допоможе Вам забезпечити життєстійкість проекту, сприятиме тривалому та сталому функціонуванню відеоклубів на місцях.

Зразок рефлексії модератора відеоклубу

Дата проведення:

Місце проведення:

ПІБ модератора:

Цільова група (стать, вік, кількість присутніх):

Тема відеолекторію:

Використаний відеоматеріал:

Короткий зміст відеолекторію (форми і методи роботи, тривалість заняття, тощо):

Опис роботи та досягнутих результатів:

1. Яких цілей Вам вдалося досягти? Як Ви це зрозуміли?
2. Які труднощі, проблеми виникали під час роботи?
3. Як Ви вирішували ці проблеми?
4. До яких розглянутих питань із боку учасників та учасниць було виявлено інтерес?
5. Що викликало опір з боку учасниць та учасників?
6. Які відгуки щодо змісту відеолекторію і Вашої роботи Ви почули?
7. Які висновки Ви зробили для себе після відеолекторію?

5. Список основних та додаткових фільмів, рекомендованих для проведення відеолекторіїв з протидії насильству

В основу означеного списку були покладені:

- фільми із циклу «Гендерний монтаж» (У 2006 році Інститут соціальної та гендерної політики (Росія) (ІСГП), Жіноча мережева програма (ЖСП) Інституту «Відкрите суспільство» та Міжнародна мережа з гендерної політики (Чеська Республіка) у співпраці з мережею партнерських організацій, у тому числі Інститутом «Відкрите суспільство» (Фонд сприяння) – Вірменія, Інститутом «Відкрите суспільство» (Фонд сприяння) – Азербайджан, Фондом «Відкрита Естонія», Фондом «Відкрите суспільство – Грузія», феміністською лігою (Казахстан), Фондом Сороса – Киргизстан, Центром просування рівності (Литва), фондом жіночого лідерства (Монголія), Інститутом «Відкрите суспільство» (Фонд сприяння) – Таджикистан, Українським жіночим фондом, завершили роботу над 7-ма новими фільмами з колекції документальних фільмів "Гендерний монтаж: фільми з пострадянських країн". Виробництво 2006 р.). Тривалість: 30-40 хв. кожен;
- фільми із циклу «Незручна тема» (Жіночий Консорціум України, ОБСЄ, 2007 р.). 12 фільмів тривалістю 15-25 хв. кожен;
- навчальні фільми, «Гендер на роботі та в бізнесі», «Насильство в сім'ї» (створені у рамках реалізації Проекту «Програма рівних можливостей та прав жінок в Україні» ПРООН-ЄС, 2011 р.);
- короткометражні фільми, соціальні ролики на гендерну тематику, виготовлені в межах конкурсу короткометражних фільмів «Ген рівності» (у рамках реалізації Проекту «Програма рівних можливостей та прав жінок в Україні» ПРООН-ЄС, 2011 р.);
- тематичні фільми «Запобігання торгівлі людьми та експлуатації дітей» (Міжнародна жіноча правозахисна організація «Ла Страда-Україна»);
- відеопродукція, створена в освітніх цілях міжнародними та вітчизняними організаціями;
- художні фільми, які піднімають питання рівних/нерівних можливостей жінок і чоловіків у суспільному житті.

Список фільмів укладено з урахуваннями таких цільових аудиторій, як учнівська й студентська молодь, батьки, вчителі. Модератор підбирає відео відповідно до визначеної цільової групи та поставленої мети.

Тема: «Гендерні аспекти насильства»

Питання для обговорення:

- Про які види та форми насильства йдеться у фільмі (фільмах)?
- Як поводитися у ситуації насильства?
- Які способи виходу зі скрутної ситуації?
- До кого можна звернутися за допомогою?

Основні фільми:

1. Навчальний фільм «Насильство в сім'ї» (ПРООН-ЄС, 2011 р.). Під час перегляду доцільно застосовувати *техніку стоп-кадр*, переглядаючи фрагменти, що стосуються видів та форм насильства, з подальшим обговоренням.

2. Навчальні фільми **«Насильство в родині» та «Сексуальні домагання»** (із циклу «Незручна тема», 2007 р.). Згідно зі світовою статистикою, кожна третя жінка у світі зазнає насильства. 60 млн. жінок у світі «випадають» з народонаселення через передчасну смерть, спричинену різними формами знущань і насильства. Загальний показник смертності жінок у віці 15-44 років, 19% (кожна 5-та) – від зґвалтування та насилля в сім'ї. Серед малолітніх злочинців значна частина засуджених за розправу над чоловіками, які знущалися над їхніми матерями.

Дослідження Світового банку свідчить про те, що серед 10-ти найбільш ризикованих факторів, які впливають на життя жінок, ризики зґвалтування та домашнього насильства набагато вищі, ніж захворювання на рак та дорожньо-транспортні пригоди. Ризик померти від руки незнайомця для жінки на порядок нижчий, ніж у власній сім'ї.

Чи знали Ви, що:

- Більше 50% населення України потерпали від насильства в сім'ї впродовж свого життя, причому 30% зазнавали насильства у дитячому віці.¹⁷
- 35-50% жінок, що потрапляють до лікарень з тілесними травмами, є жертвами домашнього насильства.¹⁸
- Існує вдвічі вища вірогідність того, що хлопчики, які стають свідками жорстокості, скоять насильство по відношенню до своїх партнерів, коли вони стануть дорослими.¹⁹

3. Короткометражні фільми, соціальні ролики з питань різних видів насильства (виготовлені в рамках конкурсу короткометражних фільмів на ґендерну тематику «Ген рівності» Проект ПРООН-ЄС, 2011 р.): **«Інший вихід є», «Слово ранить», «Головне – погода в домі», «Насильство в родині – пошматоване життя», «7 років жінка потерпає від домашнього насильства...», «А як виглядає твоя ідеальна сім'я?», «Твоя байдужість – перемога насильства», «Не руйнуй майбутнє», «Твій вибір»** та ін.: <http://www.youtube.com/user/GenderTube>.

5. Соціальна реклама, короткометражні мультиплікаційні фільми з питань насильства: **«Мовчати не треба», «Стоп насильству», «Я отримала сьогодні квіти», «Синець», «Що може зробити тато?»** та ін., створені за підтримки профільних міністерств, громадських організацій, грантів, доступ до яких можна отримати на офіційних сайтах Міністерства соціальної політики, Міністерства у справах освіти, науки, молоді та спорту, а також на сайтах ґендерного музею у розділі «Медіатека»: <http://gendermuseum.com> та Проекту ЄС «Права жінок і дітей в Україні – комунікаційний компонент»: <http://www.vsirivni.com.ua/>.

6. Цикл фільмів «Невидимі діти» (2005 р.).

Тривалість – 124 хв.

Сім всесвітньо відомих режисерів (Мехді Шареф, Емір Кустуріца, Спайк Лі, Катя Лунд, Джордан Скотт, Рідлі Скотт, Джон Ву) зняли сім короткометражних фільмів (тривалістю 10-15 хв. кожен), які висвітлюють тяжкий стан дітей в різних країнах світу. Студія: Франція / Італія, MK Film Productions S.r.l. / Rai Cinemafiction.

Цей фільм є частиною всесвітнього проекту ЮНІСЕФ (UNICEF) і Міжнародної продуктової програми ООН (WFF).

Фільм розповідає про проблеми дитинства, про мільйони дітей, яким не пощастило народитися у забезпечених мирних країнах і в хороших сім'ях, про те, як дитяча психіка ламається під ударом зовнішніх обставин, про безпорадність, про

¹⁷ Результати дослідження GfK Ukraine на замовлення «Програми рівних можливостей та прав жінок в Україні», яке проводилось впродовж листопада-грудня 2009 року.

¹⁸ За даними дослідження Донецької обласної Ліги ділових і професійних жінок.

¹⁹ Національна коаліція проти домашнього насильства, США [http://www.ncadv.org/files/DomesticViolenceFactSheet\(National\).pdf](http://www.ncadv.org/files/DomesticViolenceFactSheet(National).pdf).

боротьбу за щастя, про безвихідь важкого життя беззахисних, не винних у тому, що з ними сталося, малюків та підлітків.

За жанром фільм є драматичним, але важливо звернути увагу на життєстверджуючий характер сюжету: з одного боку – діти вимушені жити (а почасти й виживати) у світі, який створили дорослі; з іншого – діти прагнуть змінити його на краще, поводитися більш гідно, ніж їхні дорослі наставники. За проблематикою цей фільм є універсальним, оскільки піднімає цілий спектр питань, як-от загальнолюдські цінності, дитячо-батьківські стосунки, моральні зобов'язання, відмова від новонароджених дітей, право на освіту, дитяча бездоглядність, проблеми залежностей, ВІЛ/СНІД, злочинність, експлуатація дитячої праці, насильство, бідність тощо.

Цікавий для різних цільових аудиторій: дітей, батьків, педагогічного колективу.

7. Д/ф «Хочу 7 синів і 1 дочку» (із серії «Гендерний монтаж», 2006 р.) про вплив мусульманської культури та гендерних стереотипів на бажання батьків мати дітей чоловічої статі. Небажана стать дитини (жіноча), виявлена при ультразвуковому дослідженні, дозволяє зробити аборт. Опираючись на культурні традиції, виправдовується вбивство ще ненародженої дитини жіночої статі. Жорстока реальність, злидні, насильство, дискримінація дітей та жінок.

8. Короткометражна стрічка «Новенький» ірландської режисерки Стефанії Грін розповідає про долю темношкірого хлопчика, який переїжджає з батьками до Ірландії. З першого ж дня у новій школі дитина зіштовхується з недитячими проявами расизму і жорстокості. Головний герой або має терпіти знущання, або розірвати коло насильства.

Тривалість відео – 11 хв.

«Новенький» став переможцем Манхетенського фестивалю короткометражних фільмів. Стефанія Грін: «цей фільм розказує про те, як поводитися з «аутсайдерами», людьми, які прийшли ззовні, а також про можливості дружби».

Додаткові фільми:

Документальний науково-популярний просвітницький фільм **«Віртуальна агресія»** (створений в рамках циклу «Школа для батьків», Росія, 2006 р.). Про вплив віртуального світу на агресію дитини. Проблема методів виховання сильного, мужнього, витривалого хлопчика.

Х/ф «Клас» (Естонія, 2007 р.) піднімає питання ескалації насильства у школі, дитячої жорстокості, насмішок, знущань.

Х/ф Поліанна (2003). Фільм про повну сироту дівчинку Поліанну, яка потрапляє на виховання до тітки Поллі. Полліанна повна протилежність тітки Поллі: вона активна, весела, життєрадісна і дуже балакуча. Полліанна вчить оточуючих «грі в радість», якої її навчив свого часу батько. Тоді батько пояснив Полліанні, що треба радіти всьому тому, що в тебе є. З того часу вони завжди бавилися «в радість», знаходячи привід для оптимізму в кожній події. Фільм про позитивне мислення, про дискримінацію та шляхи її подолання.

Х/ф «Говори/Speak» (США, 2004) піднімає питання сексуального насильства над дітьми та дитячої жорстокості на прикладі героїні фільму Мелінди Сордіно.

Х/ф «3 ворогом у ліжку». Насильство в сім'ї (усі його прояви) над жінкою.

Х/ф «Палаюче ліжко» та піднімає питання насильства в сім'ї (усі його прояви) над жінкою.

Х/ф «Північна країна» (режисер Нікі Каро, 2005 р.). Фільм стосується проблеми сексуальних домагань, психологічного та фізичного насильства над жінками на роботі, проти чого борються жінки-шахтарки.

Х/ф «Короткий термін 12»/Short Term 12 (США, 2013). Головна героїня Грейс, яка колись пережила нелегкі часи, тепер працює вихователькою в таборі з важкими підлітками. Її завдання, як і інших колег, - убезпечити дітей, які часто мають психологічні проблеми і, ведуть себе замкнуто або агресивно. Спочатку такою видається і нова дівчинка Джейден, до якої ніхто не може знайти підхід.

Х/ф «Місто на кордоні»/Bordertown (2006 р.) розповідає про досвідчену журналістку з Чикаго, яка їде в невелике мексиканське місто Хуарез на кордоні з США, в якому все частіше стали вбивати юних дівчат. Журналістка стикається з корупцією на всіх рівнях, прагнучи віднайти правду. А поліція не розслідує справу. Це драма про долі безправних і незахищених мексиканських жінок, які вимушені дні й ночі за декілька доларів в день працювати на прикордонних з США заводах, і про владу, що ставить інтереси крупного капіталу вище за людські долі.

Мелодрама «Квітка пустелі» (2009 р.) заснована на реальній історії. Режисер: Шеррі Хорман. Виробництво: Великобританія, Німеччина, Австрія.

Тривалість фільму – 127 хв.

Історія Варіс Діріє – простої дівчинки-кочівниці з Сомалі. У 13 років вона втекла з сім'ї, блукала пустелею, дісталася до Могадішо, а потім опинилася в Лондоні. Через декілька років їй вдалося стати однією з найпопулярніших моделей світу. Варіс не була першою темношкірою топ-моделлю, але вона стала першою жінкою, яка публічно засудила практику жіночого обрізання. Призначена спеціальним послом ООН і створила Фонд по боротьбі з FGM.

Х/ф «Маленька принцеса» /A Little Princess, (США, 1995, реж. Альфонсо Куарон). Фільм про доброту і мужність маленької дівчинки, готової віддати останній шматок солодкої булки, про яку так мріяла, іншій людині. Це історія про те, що завжди потрібно вірити в мрії, і тоді вони можуть збутися. Фільм розповідає про юну Сару, яка перебуває в інтернаті, тому що її батька відправляють на військову службу. Для директорки інтернату життєрадісна Сара - це порушниця спокою.

Х/ф «Зірки на землі»/Taare Zameen Par, (Індія, 2007, реж. Аамір Кхан, Амол Гупте). Маленький хлопчик Ішан Аваст з народження трохи відрізняється від інших дітей. Йому дається важко те, що у інших виходить дуже легко. Світ не розуміє цю дитину, як і його власні батьки. Коли Ішан втретє провалює екзамени в школі, батько в покарання відправляє його в школу-інтернат. Самотність губить дитину, він засуджує себе за розлуку з батьками, але і їх не може пробачити. Одного разу в житті Ішана з'являється тимчасовий вчитель малювання Рам Нікум - єдиний, хто знайшов з хлопцем спільну мову. Рам ставить перед собою мету змінити життя хлопчика і ставлення до нього оточуючих. Цей фільм цікавий не тільки для юної аудиторії, а й для батьків, тому що вчить любити своїх дітей не за щось, а просто так.

Х/ф «Тріумф: Історія Рона Кларка»/The Ron Clark Story (США, Канада, 2006, реж. Рэнда Хейнс). Педагог-ідеаліст залишає провінцію, щоб викладати в одній зі шкіл Нью-Йорка, що має погану славу. Там він використовує всю свою пристрасть та інноваційні методи, щоб надихнути і запалити серця нових учнів. Цей фільм показує, яку величезну роль грають наставники у вихованні дитини та її розвитку. Адже вчителі - це ті люди, які можуть підібрати правильний ключик до кожної дитини і розкрити її потенціал.

Х/ф «Перед класом»/Front of the Class (США, 2008, реж. Питер Уэрнер). З шести років Бред страждає синдромом Туретта. Його симптоми - часті моторні і вокальні тики, які неможливо придушити. Проте, Бред кидає виклик всім перешкодам - навіть двадцять чотири відмови підряд не зупиняють його на шляху до своєї мрії стати вчителем. «Перед класом» - одна з найбільш життєстверджуючих картин. Фільм рекомендовано дивитися і дорослим, і дітям, щоб навчитися сприймати світ багатогранно, розуміти, як необхідно ставитися до людей з особливими потребами.

Х/ф «Королева КАТВЕ» (США, 2016). Бути з Уганди - все одно, що бути аутсайдером в Африці, бути з КАТВЕ - все одно, що бути аутсайдером в Уганді. А ось бути при цьому ще і дівчинкою - означає бути аутсайдером в КАТВЕ. Фільм «Королева КАТВЕ» - це історія міжнародної чемпіонки з шахів Фіони Мутезі. Вона з дитинства допомагає працювати овдовілій матері і годувати сім'ю, але одного разу випадково, не вміючи при цьому ні писати, ні читати, вона відкриває для себе неймовірний світ шахової гри, і цей світ приймає її.

Х/ф «Ось я який» (США, 2011). Дія відбувається в шістдесятих, коли американські домогосподарки ще не стали відчайдушними, вчителі приходили не на заміну, а на все життя. Енді Нікол - звичайний хлопчисько. Але ось вчитель англійської літератури містер Саймон ставить його в пару з загальношкільних посміховиськом Великим Джі (Рудим). Спільний проект з літератури стає для Енді каталізатором особистісного зростання Енді, а ярлик «не такий, як усі» перетворюється з обзивання в комплімент. За допомогою педагога відбувається дивна трансформація учнів, а сам він стає предметом жахливих чуток і пліток.

Х/ф «Мустанг» (Туреччина, 2015). Фільм розповідає історію п'яти сестер-підлітків, які перебувають під опікою бабусі та дядька після смерті батьків. Будь-які їхні безневинні пустощі, ігри, і в тому числі одяг розцінюється сусідами і опікунами як то, що юні красуні збилися з вірного шляху. А хто ж таких заміж візьме? Турецький режисер Деніз Ерґюван в своєму фільмі піднімає гострі питання дитячих шлюбів, консервативних засад, з якими доводиться миритися дівчатам, а також зіткнення цивілізації і поколінь.

Х/ф «Темпл Грандін» /Temple Grandin. Темпл Грандін - одна з найвідоміших учених і зоопсихологів сьогодення. Але крім її непересічного таланту, вона має ще одну особливість: Темпл - аутист. Пройшовши непростий життєвий шлях від дівчинки, що не вміє розмовляти, до професора, який читає лекції по тваринництву і аутизму, вона довела, що ця недуга зовсім не вирок. Протягом життя їй часто доводилося зіштовхуватися із стереотипами і забобонами.

Д/ф «A Chemical Imbalance: Women in STEM documentary: Жінки в документальному фільмі STEM». У цьому короткометражному документальному фільмі жінки-вчені міркують про те, чому в STEM-галузях переважають чоловіки, а не жінки. Вони відкрито говорять про проблеми, з якими до цих пір зіштовхуються жінки в науці, і пропонують шляхи їх вирішення.

Х/ф «Леді» (Франція, Великобританія, 2011). Фільм розповідає про життя національної героїні, завдяки якій в Бірмі з'явилася демократія, - Аун Сан Су Чжі. Це історія про важкий вибір між любов'ю до своєї країни і любов'ю до відданою сім'ї. Свій вибір вона зробила на користь першої, коли її поставили перед фактом - або арешт, або вислання з країни. Аун Сан Су Чжі стала лауреатором Нобелівською премією миру.

Х/ф «Великі очі» (США, Канада, 2014). Через упереджене ставлення суспільства до «дамського мистецтва» Маргарет Кін доводилося виставляти свої роботи під ім'ям чоловіка Уолтера. Після розлучення художниця подала в суд на чоловіка, і під час слухання Маргарет і Уолтера попросили написати портрет дитини з характерними великими очима. Але якщо Уолтер відмовився, пославшись на біль в плечі, то Маргарет на написання роботи витратила всього 53 хвилини. І повернула собі те, що належало їй всі ці роки по праву, - визнання.

Х/ф «Приховані фігури» (США, 2017)

«Приховані фігури» - це історія про трьох жінок-афро-американок, які зробили неоціненний внесок у діяльність NASA в непрості часи расової сегрегації і космічної гонки між США і СРСР. Кетрін Джонс - мати-одиначка, геніальний математик-рахівник. Дороті Он - талановита керівниця і перша жінка-програміст в НАСА. Мері

Джексон - дівчина, яка довела в суді своє право вчитися на інженера в університеті для білих.

Х/ф «Я теж» (Іспанія, 2009). «Я теж» - унікальний, адже головну роль в ньому грає актор із синдромом Дауна - Пабло Пінеда. Його герой Даніель закінчив університет і займає непогану посаду, він розбирається в живописі не гірше мистецтвознавця, а ще він вміє по-справжньому любити. І у нього на одну хромосому більше.

Х/ф «Ангели із залізними зубами» (США, 2004). Фільм про революційну боротьбу жінок за прийняття першої поправки до Конституції США. Це реальна історія активістки Еліс Пол. За право голосу для кожної мешканки Сполучених Штатів, дівчата-лідери руху не тільки ризикували втратити свободу, а й піддавали своє життя смертельному ризику.

Х/ф «Суффражистка» (Великобританія, 2015). Події у фільмі розгортаються в Лондоні кінця ХІХ - епіцентрі феміністичного руху того часу. Жінки з різних верств суспільства роблять перші кроки за рівноправність, ризикуючи не тільки своїм соціальним становищем, а й життям.

Х/ф «Зроблено у Дагенхемі» (Made in Dagenham), (Великобританія, 2010, реж. Найджел Коул). Фільм про боротьбу жінок за трудові права, зокрема, в профспілках заводу Форд у Великій Британії. Робота на виробництві машин вважається традиційно "чоловічою". Але навіть на таких заводах працювали жінки, зокрема, вони шили сидіння для машин.

Х/ф «Досить» (Enough) (США, 2002, реж. Майкл Аптед). Фільм про насильство в сім'ї та переслідування чоловіком дружини, яка прагне незалежного життя. Домашнє насильство – глобальна проблема, до якої привертають увагу протягом останніх десятиріч. Вона часто досить комплексна, містить елементи психологічного, фізичного й економічного насильства, переслідування постраждалої. Одне із вирішень проблеми насильства в сім'ї (яке, втім, можна дискутувати) – пропрацювати в постраждалої "синдром жертви". Що робить героїня? Вчиться бути сильною, битися, давати відсіч кривднику, вираховувати його кроки. І виходить з кола насильства.

Х/ф «Джулі і Джулія: Готуємо щастя за рецептом» (США, 2009). Цей фільм можна сприймати, звичайно, як історію блогера Джулі, яка вирішила влаштувати собі маленький челлендж і протягом року приготувати більше 500 рецептів з книги знаменитого кулінара Джулії Чайлд. А можна і як історію жінки, яка надійшла до французької школи Le Cordon Bleu і довела всім, що не тільки чоловіки - хороші шеф-кухарі, а сама вона може бути далеко не тільки домогосподаркою, але і класним кулінаром, письменницею і телеведучою.

Х/ф «Прислуга» (США, Індія, ОАЕ, 2011). Події у фільмі розгортаються в 60-ті в США, в ті часи, коли проблема расової нерівності та расової сегрегації була дуже гострою. Головна героїня колишня студентка і майбутня письменниця Скітер розвінчує відразу кілька стереотипів. По-перше, для неї, на відміну від її подруг, заміжжя не є межею мрій. По-друге, вона, на відміну знову-таки від своїх подруг і сім'ї, не збирається закривати очі на несправедливе ставлення до прислуги. Ну і, по-третє, вона зважується на створення декількох відверто провокаційних статей, а потім вже і на видання цілої книги, яка б розкрила правду про забобони суспільства і життя.

Х/ф «Їх власна ліга» (США, 1992). У розпал Другої Світової війни, коли багато чоловіків США перебувають на фронтах, один підприємець вирішує створити жіночу бейсбольну лігу. До цієї сміливої затії, націленої на підняття духу американських дружин солдатів, залучають колишнього чемпіона Джімі Дугана.

Х/ф «Мері Ком» (Індія, 2014). Фільм «Мері Ком» - не просто спортивна драма, це історія матері трьох дітей і за сумісництвом п'ятикратної чемпіонки світу з боксу.

Х/ф «У гонитві за щастям» (США, 2006). Фільм про реальну історію Кріса Гарднера, батька-одинака, який пройшов шлях від бідного торгового представника до успішного брокера. Мотиваційний фільм, який показує. Як важливо мати ціль і працювати над її досягненням.

Х/ф «Біллі Еліот» (Великобританія, Франція, 2000). Коли ти - 11-річний хлопчик, який живе в типовому маленькому шахтарському містечку, де хлопчачі займаються боксом, а дівчатка - балетом, звичайно, ти повинен долучитися до перших. Але що робити, якщо твоя душа тягнеться до високого танцювального мистецтва, а для твоїх найближчих людей балет - заняття не для чоловіків? Боротися зі стереотипами, тим більше що в особі деяких людей, наприклад, вчителя танців, можна знайти підтримку. І так робив головний герой фільму Біллі Еліот, коли над ним насміхалися однолітки через його захоплення танцями і балетом.

Х/ф «Забивання камнями Сораї М.» (США, 2008). Цей фільм, як і однойменний роман, за яким він знятий, заснований на реальних подіях і розповідає історію про злочин проти людини, жорстокості, несправедливості і звиряче ставлення людей. Дія відбувається в одній з іранських сіл в 80-х. Журналіст Фрейдон зустрічає жінку на ім'я Захра, яка в надії викрити жорстокі закони шариату вирішує розповісти йому про свою племінницю Сораю і про її жахливу смерть. Бажаючи оволодіти новою, 14-річною дружиною, чоловік Сораї Алі звів наклеп на неї, звинувативши в подружній невірності. А за зраду кара одна - закидання камінням.

Х/ф «Сонце та апельсини» (Великобританія, Австралія, 2010). У 1986 році до працівниці патронажу з Ноттінгема, Маргарет Хамфріс, звернулася якась австралійка з проханням відшукати її батьків, які, як вона вважала, живуть десь в Англії, і з якими вона була розлучена в далекому дитинстві. Думаючи, що це все ж якась помилка, Маргарет починає свої пошуки, а в підсумку викриває саму жахливу схему державного регулювання демографічної проблеми, яка полягала в насильницькій міграції дітей з Англії в країни Британської Співдружності. Фільм «Сонце і апельсини» розповідає про розслідування історії навколо депортації дітей з бідних англійських сімей, що тривала кілька десятків років. Депортації понад 130 тисяч дітей!

Х/ф «Стукачка» (Канада, Німеччина, 2010). «Стукачка» - історія, яка розповідає про жахливу, нелюдську систему - систему влади, в якій навіть найвисокопоставлені особи не здатні впливати на щось. І це історія про одну жінку, яка вирішила піти проти і не згорти назад. Головна героїня Кетрін, роль якої виконала Рейчел Вайс, - поліцейська з Небраски, що отримала завдання попрямувати в Боснію, щоб з'ясувати причини секс-торгівлі рабинець в країні. Розслідування заводять головну героїню в саме серце підпільної работоргівлі, до якої мають стосунок не тільки владні структури Боснії, але і співробітники ООН.

Х/ф «Гордість» (Великобританія, 2014). 12 березня 1984 року в Великобританії увійшов в історію як страйк шахтарів проти закриття шахт. Ця війна виявилася програна шахтарями і виграна «залізною леді» Маргарет Тетчер. Але у цій історії є ще одна невідома сторона. У цей непростий час шахтарі несподівано отримали підтримку від місцевої ЛГТБ-спільноти, яка, незважаючи на ненависть і упередження до них, продовжувала збирати гроші для нужденних людей. Фільм нагадує глядачеві про те, щоб спробувати перемогти меншини, потрібно знайти спільні точки і об'єднатися, бо лише тоді вони стануть силою, здатною щось змінити в своїх життях.

Х/ф «Спогади про майбутнє» (Великобританія, Данія, 2014). Фільм «Спогади про майбутнє» став кіноадаптацією мемуарів «Заповіти юності» британської письменниці Віри Бріттейн, однією з перших жінок-пацифісток, яка виступала проти війни в будь-яких проявах. Історія Віри починається з мрії здобути освіту, що на ті часи для жінок було не те, що не обов'язково, але і не дуже бажано. Але з початком Першої світової війни, загибеллю близьких і коханих Віра вирішує стати медсестрою, відмовившись від навчання в Оксфорді.

Х/ф «Початківці» (США, 2010). «Початківці» - це фільм про людей, які вчаться жити заново і по-іншому. Після смерті матері Олівер дізнається від батька несподівану новину. Виявляється, той все життя був геєм. Тоді він не зміг піти проти усталених упереджень, але тепер, поки ще є трохи часу, він планує змінитися і почати життя спочатку. Фільм, до речі, заснований на історії життя батька режисера Пола Міллса, який в 75 років зізнався в тому, що він - гей.

Тема: Фільми про залежність від соціальних мереж

Х/ф «Нерв»/Nerve, 2016. «Нерв» - це віртуальна популярна гра, де реєструється учасник, отримує нік, статус гравця або спостерігача. Жадані лайки і зростаюча сума на банківському рахунку - все це підігріває азарт і гравців, і глядачів, поки у когось не зникнуть всі гроші з картки або нове завдання не загрожує стати останнім ... у всіх сенсах.

Х/ф «Чоловіки, жінки і діти» / Men, Women & Children, 2014. У фільмі показано, наскільки «хворе» сучасне суспільство інтернетом. Одні герої мріють стати популярними і страждають одержимістю Селфі; інші вистежують «пересування» своїх дітей по всесвітній павутині; треті в хворобливих переживаннях занурюються в онлайн-ігри. Черговий раз фільм дає привід задуматися над питанням: «Інтернет: за чи проти?»

Тема: Торгівля людьми та експлуатація дітей

Питання для обговорення:

- До якої країни ви хотіли б поїхати, якби була можливість це зробити, наприклад, через 2-3 дні? (учасники по черзі називають країну).
- А що ви знаєте про країну, куди хотіли б поїхати? (як правило, мало хто може дати відповідь на це питання).

Модератор: Зазвичай, про омріяну країну ми знаємо дуже мало. І для того, щоб почуватися там комфортно, треба хоча б трохи знати мову, культуру, звичаї країни, де знаходиться Посольство України, контактні телефони організацій, які можуть допомогти у разі виникнення проблем, та ін.

- З якою метою люди їдуть за кордон? (за кордоном ми можемо: навчатися; гостювати; працювати; лікуватися; одружуватися; подивитися країни).
- Що треба знати і як поводитися, щоб не стати жертвою торгівців людьми?

Основні фільми:

1. Навчальний фільм «Станція призначення – життя» (Міжнародна жіноча правозахисна організація «Ла Страда-Україна»), спрямований на попередження торгівлі людьми. Розкриті способи вербування людини, а також шляхи запобігання торгівлі людьми, безпечного виїзду за кордон (під час навчання, роботи, відрядження, одруження, лікування, туристичної поїздки тощо).

2. Дванадцять тематичних фільмів «Запобігання торгівлі людьми та експлуатації дітей» (Міжнародна жіноча правозахисна організація «Ла Страда-Україна») – короткі навчальні фільми, спрямовані на попередження торгівлі людьми та експлуатації дітей. Ця серія є відеододатком до однойменного навчально-методичного посібника, рекомендованого МОН.

3. «Циганча», «Пісня і маленький котик», «Білу і Жоа», «Танза» із циклу «Невидимі діти» (анотацію див. вище) піднімаються питання експлуатації дитячої праці, бездоглядності та безпритульності, примушування до крадіжок та жебрацтва, використання дітей у збройних конфліктах.

Додаткові фільми:

Х/ф «Ліля – 4-ever». Українсько-російсько-шведський фільм про всі етапи вербування та продажу дитини за кордон. Усі види насильства і торгівля дітьми. Цей фільм рекомендований для роботи з педагогічним колективом та батьками.

6. Вправи та методичні розробки для проведення тематичних відеолекторіїв

Інтерактивна вправа «Скріпочка»

Мета: в ігровій формі розповісти про наслідки та ризики насильницької поведінки у сім'ї, спонукати до розмови про запобігання насильству, побудови партнерських стосунків у сім'ї.

Метод: гра, індивідуальна робота.

На початку роботи учасникам/цям видається канцелярська скріпка (бажано, кольорова).

Пропонуємо до вашої уваги розповідь про дівчинку Скріпочку, таку ж, як і у Вас в руках. Скріпочка зростала дуже веселою і товариською, життєрадісною і відкритою, на світ дивилася широко розкритими очима та зі щирою до усіх посмішкою.

(Учасникам/цям пропонується розігнути скріпку і зробити з неї посмішку).

Коли Скріпочці було шість років, вона випадково побачила, як батько просто жбурнув маму через усю кімнату. Дівчинка нічого не зрозуміла, не хотіла залишити кімнату, хоч мама і дуже просила.

(Учасникам/цям пропонується зробити зі скріпочки знак питання).

А ще одного разу тато жорстоко побив маму, потім такі випадки почастішали, і Скріпочці здавалося, що це ніколи не закінчиться.

(Учасникам/цям пропонується зробити зі скріпочки знак нескінченності).

Та коли Скріпочка якось вранці побачила обличчя мами усе синє від побиття, на шиї синці від пальців, вона побігла до сусідів по допомогу, і приїхала міліція.

(Учасникам/цям пропонується зробити зі скріпочки знак оклику).

Життя Скріпочки стало дуже напруженим, постійний стрес, страх того, що батько знову битиме маму, призвели дівчинку до стану стиснутої пружини.

(Учасникам/цям пропонується зробити зі скріпочки пружину).

Скріпочка не розуміла, чому мама виправдовує батька і говорить, що тато їх любить.

(Учасникам/цям пропонується зробити зі скріпочки серце).

Тож, коли мама зважилася на розлучення, Скріпочка з полегшенням зітхнула і думала, що тепер все буде, як колись, її життя буде радісним і безтурботним.

(Учасникам/цям пропонується повернути скріпочку до первинного стану).

Вам це вдалося зробити? Ось і Скріпочка не змогла.

Довго ще ночами вчувався плач матері.

Методичні рекомендації: після проведення вправи можна поставити ряд питань, спонукаючи учнів/учениць до розмови.

Наприклад: чи легко було виконувати вправу? Які висновки ви зробили? Як насильство в сім'ї, побачене, пережите, може вплинути на подальше життя дитини?

Вправа: «Скріпочка»²⁰ до теми інформаційної безпеки, протидія торгівлі та експлуатації дітей

Перед проведенням цієї вправи потрібно ознайомити аудиторію з проблемою торгівлі людьми, її можливими наслідками для особистості, сім'ї, суспільства.

Мета: в ігровій формі донести до учасниць і учасників один з випадків шантажу та проговорити правила знайомства і Інтернеті, проаналізувати можливі наслідки.

Необхідний час: 15 хв.

Матеріали: канцелярські скріпки для кожної особи.

Місце: робоча аудиторія.

Методи: метод гри, індивідуальна робота.

Коментар:

На початку гри кожна особа отримує канцелярську скріпку.

Модератор зачитує казку про дівчинку Скріпочку:

- Жила-була дівчинка Скріпочка, така ж як у Вас в руках. Скріпочка дуже товариська і весела. На день народження батьки подарували їй комп'ютер та підключили до мережі Інтернет. Тепер у неї з'явилося більше можливостей для спілкування.

(Учасникам пропонується розігнути скріпку і зробити з неї посмішку).

- Спілкуючись у соціальній мережі з друзями, одного разу вона отримала цікаве повідомлення від незнайомого хлопця, який незабаром запропонував їй дружбу. З кожним днем спілкування Скріпочка розуміла, що в них багато спільного, та й за віком хлопець був лише на один рік старше за неї. На фото, яке вона отримала, він був дивовижно гарним і добрим хлопцем.

(Учасникам пропонується зробити фоторамку).

- Коли новий знайомий запропонував зустрітись, у Скріпочки не виникло сумнівів щодо зустрічі з ним. Але говорити про це батькам дівчинка не стала, адже думала, що повернеться додому раніше, ніж вони прийдуть з роботи.

Скріпочка уявляла, що її новий друг прийде на зустріч з гарними квітами.

(Учасникам пропонується зробити зі скріпочки квітку).

- Коли ж дівчинка прийшла на призначене місце зустрічі, там було темно і безлюдно, проте це її зовсім не турбувало, адже її новий знайомий хотів, щоб їм ніхто не заважав. Пройшов деякий час і, раптом перед Скріпочкою з'явився неохайно вдягнений дорослий чоловік. Як з'ясувалося – це був той, хто видавав себе і Інтернеті за чемного і доброго хлопця. Скріпочка була надзвичайно здивована і збентежена.

(Учасникам пропонується зробити знак питання).

- Чоловік віддібрав сумку і мобільний телефон та почав погрожувати, якщо вона розповість про нього. Дівчинка дуже злякалась, вирвалася з ціпких рук чоловіка і втекла додому. Ця історія дуже вразила Скріпочку. Вона хотіла забути про те, що сталося і повернути все на свої місця.

(Учасникам пропонується повернути скріпку в первинну форму).

- У Вас вийшло? Ось і у Скріпочки не вийшло.

Обговорення вправи:

- Як ви гадаєте, де допустила помилку Скріпочка?
- Що потрібно було зробити по-іншому?
- Які можна запропонувати правила знайомства в Інтернеті?

²⁰ Автор вправи: А.Бовсунівська, тренерка, волонтерка Центру гендерної освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Вправа «Що думають люди про насилля?»

Модератор/ка зачитує вислови²¹ людей:

- ...Різниця між з'валтуванням в кіно і в житті, в сім'ї, в тому, що ми не можемо закричати, щоб не розбудити дитину у сусідній кімнаті. Чи дитина вже тут, поряд, із перекошеним від жаху обличчям. Різниця в тому, що та людина, яка творить таке з нами, це той, кого ми колись любили, кому найбільше довіряли. А ще різниця в тому, що інші кажуть, ніби ми все це придумали.
- Я знаю, що таке насилля. Я можу пробачити все: лінощі, злодійство. Тільки не насилля. Я ніколи не зможу його виправдати
- Моя мама, коли мене карала, переставала зі мною розмовляти. Я почувалася страшенно самотньо.
- Так, я кричу і караю свою дитину. А що ж, як вона по-доброму не розуміє?
- Ляпас – це не насилля...
- Жінки самі провокують чоловіків: носять короткі спідниці.
- Я пам'ятаю, як мене карали. Я ніколи не здійму руку на дитину!

Методичні рекомендації: після прочитання обговорити із присутніми почуте.

Вправа: «Міфи про домашнє насильство».

Мета: розвінчати стереотипні уявлення щодо ситуації домашнього насилля.

Хід вправи: Провести обговорення запропонованих тверджень:

- Деякі люди провокують насильство і заслуговують на нього.
- Б'є – значить любить.
- Причиною сімейного насильства є алкоголізм.
- Домашнє насильство характерне для неосвічених та бідних людей.
- Насильство залишилось в минулому, коли жінка вважалась власністю чоловіка.
- Жінка, яка потерпає від насильства, завжди може піти з дому.
- Ляпас по щоці не наносить значної шкоди.
- Люби жінку як душу, а тряси її як грушу.
- Наші відносини зміняться на краще, якщо ми одружимося, з'явиться дитина
- Насильство є сімейною справою, яка не потребує втручання компетентних органів.

Методичний коментар: залучити до обговорення усіх присутніх, дати можливість проговорити їхній досвід, аргументи.

Інформаційне повідомлення

«Що треба знати про людей, які чинять насильство?»

Тренерка/тренер:

Найчастіше агресорами стають люди, яким у дитинстві не вистачало любові, уваги, турботи. Люди, не впевнені у собі, психологічно слабкі. У сильної і впевненої людини не виникає бажання демонструвати свою силу собі або іншим, принижуючи та знущаючи над ними.

²¹ Інформаційно-просвітницьке видання «Я». – 2007. – №4. – С.23.

Чому ці люди стали такими?

- зазвичай таких людей били, жорстоко карали у дитинстві;
- вони бачили в дитинстві, що хтось із батьків бив або принижував іншого;
- вирости в родині, яка вела аморальний спосіб життя (пиячили, вживали наркотики);
- їх принижували в дитинстві;
- про них могли багато піклуватись у дитинстві, або багато всього дозволяли.

Не всі люди, які вирости в таких умовах, стають ґвалтівниками, виявляють жорстокість по відношенню до навколишніх. Проте, більшість насильників мали такий досвід у дитинстві.

Які вони?

Вони мають низьку самооцінку, тому дуже гостро і хворобливо сприймають приниження і образи, що може їх спровокувати на ще більш агресивну поведінку; в душі вони почуваються ображеними і знедоленими; вони невпевнені у собі, тому самостверджуються за рахунок інших; злі на світ – вважають, що світ поганий, всі жорстоко ставляться до них, тому ці люди мстять; вони не мають реалістичних сподівань відносно свого життя; вони прагнуть контролювати і владарювати²².

План-конспект проведення засідання відеоклубу з питань подолання насильства в сім'ї для учнів/учениць старших класів загальноосвітніх шкіл

Розробила:

Євченко Світлана Василівна

експертка з ґендерної політики

Мета і завдання: ознайомитись із видами насильства, визначеними Законом України «Про попередження насильства у сім'ї», допомогти усвідомити вплив ґендерних стереотипів на формування насильницької моделі поведінки, побачити прояви ґендерної нерівності у сім'ї та суспільстві, закріпити інтерес до опанування ідеї ґендерної рівності, виховувати ґендерну культуру, неприйняття дискримінації за ознакою статі, сприяти розвитку критичного мислення та навичок самостійної роботи учнів.

Обладнання: дошка або фліп-чарт; мультимедійне обладнання; комп'ютер; диск із відеороликами; чисті аркуші паперу А-4; скотч; маркери, ручки; роздаткові матеріали (додатки), пластиковий стакан, мультимедійна презентація з теми .

Хід заняття:

1. Презентація теми заняття.

Тривалість виконання: 5 хв.

Модераторка/модератор презентує тему й головну мету заняття.

Методичний коментар: Сьогодні ми говоритимемо про надзвичайно важливу у сьогоденному суспільстві проблему та шляхи її вирішення. Про яку ж соціальну проблему йдеться, спробуйте визначити самостійно, переглянувши ролик.

(За методом стоп-кадр демонструється **ролик «Тато-паровоз»**, знятий у рамках кампанії «Стоп, насильство!»)

Для захисту громадян нашої держави від проявів насильства у 2001 році було ухвалено Закон України «Про попередження насильства у сім'ї». Держава визнала існування такої проблеми та взяла на себе зобов'язання захищати своїх громадян.

²² Бабенко К., Дідковська І. Я жінка, я боюся... Я можу! / Буклет. – К.

- Які нормативні акти, крім вище згаданого закону, захищають громадян України від насильства, в тому числі домашнього?

Насильство має різні прояви, зокрема у сімейних стосунках, і характеризується воно використанням сили на основі ознаки статі – від словесних образ до погроз та побоїв. Таке насильство називається *гендерним*.

- Які ж види насильства визначаються у Законі?

2. Вправа «Принципи».

Мета: виробити принципи ефективної роботи в групі.

Хід вправи: учасникам/учасницям пропонується прийняти принципи роботи в групі, погоджені принципи записуються на плакаті «Принципи групи».

Методичний коментар: розроблені «Принципи групи» можна використовувати також під час наступних занять, у разі потреби додаючи нові. Плакат із принципами доцільно прикріпити на помітному місці, щоб можна було апелювати до них.

Приклади принципів роботи:

- Пунктуальність
- Позитивність
- Не критикувати
- Говорити коротко і не перебивати
- Добровільність
- Говорити від себе
- Конфіденційність
- Чуйність до різноманітності.

3. Робота в групах.

Мета: ознайомити учасників та учасниць із видами насильства, з'ясувати причини виникнення та шляхи запобігання і профілактики насильницької поведінки.

Хід вправи: Із запропонованого переліку визначте відповідно прояви:

- фізичного;
- економічного;
- психологічного насильства (на основі роздаткового матеріалу за Додатком1).

Методичний коментар:

Насильство – явище не нове, історія свідчить, що нерівність породжує насильство.

- Як ви розумієте поняття «нерівність»? Що таке «гендерна рівність»?

- Є багато причин формування насильницької поведінки, зокрема у родині. Велику роль у цьому відіграють гендерні стереотипи, саме вони закріплюють і транслюють відповідні форми поведінки, породжуючи нерівність, і в кінцевому результаті – насильство. Пригадаймо: «за одного битого двох небитих дають», «б'є – значить любить», «небита жінка – що коса не клепана». Продовжте, будь ласка...

- Як насильство у родині впливає на дітей, на формування їх особистості, поведінку?

4. Вправа «Стакан».

Мета: на наочному прикладі показати вплив насильства на людину.

Методичний коментар: Ось перед вами внутрішній світ дитини (на відкритій долоні модератора стоїть пластиковий стакан). Дитина росте, розвивається. Свій внутрішній світ вона наповнює враженнями, почуттями, мріями, сподіваннями, і раптом... (іншою рукою модератор різко притискає стакан так, що він деформується) Що сталося? Так одним насильницьким актом можна зламати внутрішній світ дитини, негативно вплинути на її подальше життя.

Обговорення:

5. Перегляд відеоролика «Нічийні діти».

Методичний коментар:

- Як ви зрозуміли побачене? Саме так, діти, які систематично зазнають насильства, бачать світ зовсім по-іншому.

- Часто в нашому повсякденному житті ми не звертаємо увагу на прояви нерівності, прояви насильства. А що говорять **факти**? (*учні/учениці знайомляться із роздатковими матеріалами*).

У сучасних умовах сім'ї та діти, що потерпають від насильства, можуть звернутися до різних установ, служб, громадських організацій тощо з проханням про підтримку та допомогу. Можливо, ви знаєте, що це за установи? Ознайомтесь, будь ласка, та поділіться із знайомими цією інформацією.

(Учні /учениці одержують роздаткові матеріали).

А зараз давайте повернемося до того ролика, з якого розпочиналася наша розмова (*Продовжується демонстрація ролика, знятого у рамках кампанії «Стоп, насильство!» на перерваному на початку уроку кадрі*).

Що ви можете сказати? Чи є вихід із кризових ситуацій?

Підведення підсумків .

Як ви розумієте слова І. Котляревського:

Де згода в сімействі,
Де мир і тишина,
Щасливі там люди,
Блаженна сторона.

6. Заповнення шкали емоцій та знань.

Додаток 1

Прояви насильства:

- • побиття;
- • секс-насильство (включно зґвалтування);
- • знущання;
- • брудні лайки, образи;
- • приниження;
- • маніпулювання;
- • присилування;
- • моральний та психологічний тиск;
- • примус;
- • звинувачення, формування почуття провини;
- • безпідставне покарання;
- • насильне обмеження, в тому числі й інформаційне;
- • ігнорування;
- • ізоляція (наприклад, заборона працювати);
- • економічний контроль;
- • тілесні ушкодження;
- • нанесення шкоди честі і гідності;
- • словесні образи;
- • погрози;
- • переслідування;
- • залякування;
- • позбавлення житла, їжі, одягу та іншого майна чи коштів.

**Високівська сільська об'єднана територіальна громада Черняхівського району
Житомирської області**

Путівник для потерпілих від насильства у сім'ї
(с. Високе, с. Осники, с. Забріддя, с. Щеніїв, с. Городище)

№	Назва установи, закладу	Перелік послуг, які можуть надаватися потерпілим від насильства у сім'ї	Адреса установи	Контакти
1	Високівська сільська рада	Приймання повідомлень та звернень стосовно насильства у сім'ї, оперативне реагування	вул. Чеська, 46 с. Високе	102
2	Високівська сільська рада	Приймання повідомлень та звернень стосовно насильства у сім'ї Направлення до установ, які надають послуги потерпілим від насильства у сім'ї. Інформаційно-просвітницькі послуги.	вул. Чеська, 46 с. Високе	9-62-31
3	Онлайн консультативні центри	Приймання повідомлень та звернень стосовно насильства у сім'ї. Організація допомоги потерпілим від насильства у сім'ї: - соціальні послуги дітям, які постраждали від жорстокого поводження або стосовно яких існує загроза його вчинення, а також особам різних вікових категорій, які потерпіли від насильства у сім'ї; - Психологічні послуги; - Інформаційно-просвітницькі послуги.	вул. Центральна, 15 с. Високе вул. Центральна, 1 с.Забрілля	9-62-24 9-41-80
4	Онлайн консультативні центри	Приймання повідомлень та звернень стосовно жорстокого поводження та насильства щодо дітей. - інформаційні послуги; - направлення дитини до закладу охорони здоров'я (за потребою);	вул. Центральна, 15 с. Високе вул. Центральна, 1 с.Забрілля	9-62-24 9-41-80
5	КЗ «Високівська сільська лікарська амбулаторія загальної	Медичні –послуги (за потребою; амбулаторна медична допомога, відвідування на дому сімейним лікарем, іншими спеціалістами)	вул. Чеська, 34 с. Високе	9-62-38

	практики сімейної медицини»			
6	ФАП с. Забрілля	Медичні –послуги (за потребою; амбулаторна медична допомога, відвідування на дому сімейним лікарем, іншими спеціалістами)	вул.Черняхівська, 1 С. Забріддя	9-41-42
7	ФАП с. Городище	Медичні –послуги (за потребою; амбулаторна медична допомога, відвідування на дому сімейним лікарем, іншими спеціалістами)	вул.Студеницька, 8 с.Щеніїв	9-62-38
8	ФП с. Щеніїв	Медичні –послуги (за потребою; амбулаторна медична допомога, відвідування на дому сімейним лікарем, іншими спеціалістами)	вул. Поліщука, 1 с.Щеніїв	9-41-42
9	ФП с. Осники	Медичні –послуги (за потребою; амбулаторна медична допомога, відвідування на дому сімейним лікарем, іншими спеціалістами)	вул. Високівська, 26 с.Осники	9-35-17
10	Черняхівське бюро правової допомоги	Юридичні послуги: безкоштовна юридична консультація	смт. Черняхів вул. Шевченка, 4 каб .4	94-82-38
11	Житомирська обласна молодіжна громадська організація «Паритет»	Інформаційно-просвітницькі послуги	м. Житомир вул. Кафедральна, 5а оф. 419	09752141 29 http://ngo- paritet.in.u a/

7. Історії для натхнення

Все у твоїх руках

Колись давно у древньому Китаї жив дуже розумний, але дуже пихатий знатний вельможа. Весь день його складався з примірок багатого вбрання та розмов з підданими про свій розум... Так минали дні за днями, роки за роками... Аж ось пройшов по всій країні поголос, що неподалік від кордону з'явився мудрець, розумніший за всіх на світі. Дійшов той поголос і до мандарина. Дуже розлютився він: хто може називати якогось там ченця найрозумнішою людиною у світі!? Але виду про своє обурення не подав, а запросив мудреця до себе у палац. Сам же задумав обдурити ченця: «Я візьму в руки метелика, сховаю його за спиною і запитав, що в мене в руках – живе чи мертве. І якщо чернець скаже, що живе – я роздушу метелика, а якщо мертве – я випущу його...» І ось настав день зустрічі. У пишній залі зібралося багато людей, всім хотілося послухати словесний поєдинок найрозумніших людей у світі. Вельможа сидів на високому троні, тримав за спиною метелика і з нетерпінням чекав приходу ченця. Аж ось двері відчинилися, і до зали ввійшов невеличкий худорлявий чоловік. Він підійшов до вельможі, привітався і сказав, що готовий відповісти на будь-яке його запитання. Той, зло всміхаючись, проказав: «Скажи-но мені, що я тримаю в руках – живе чи мертве?» Мудрець трохи подумав, усміхнувся і відповів: «УСЕ В ТВОЇХ РУКАХ!» Збентежений, він випустив метелика з рук, і той полетів на волю, радісно тріпочучи своїми яскравими крильцями.

Отже, лише від вас залежить ваше майбутнє!!!

Притча про каву

Одного разу донька звернулася до тата: «Батьку, я втомилася, у мене таке важке життя, такі проблеми і труднощі, я увесь час пливу проти течії, у мене немає більше сили... Що мені робити? Замість відповіді батько поставив на вогонь три однакових горнятка з водою. В одне горнятко він поклав моркву, в інше – яйце, а в третє насипав зерна кави. Через деякий час він вийняв із води моркву, яйце та налив у чашку каву. «Що змінилося?» – запитав батько свою дочку. «Яйце і морква зварилися, а зерна кави розчинилися у воді», – відповіла вона. «Це лише на перший погляд так... Подивися: тверда морква, побувавши в окропі, стала м'якою і вразливою, а рідке яйце – твердим. Зовні вони наче не змінилися, але змінили свою структуру під впливом однакових несприятливих обставин – окропу. Так і люди – сильні ззовні, можуть розклеїтися і стати слабкими там, де ніжні і тендітні міцніють і тверднуть». «А кава?» - запитала дочка. «Це найцікавіше. Зерна кави розчинилися у ворожому оточенні і змінили його – перетворили окріп на чудовий ароматний напій. Є особливі люди, які не змінюються під тиском обставин – вони самі змінюють обставини і перетворюють їх на щось нове і прекрасне, отримуючи користь, знання та досвід».

Ціна часу

Якось один чоловік повернувся пізно додому з роботи, як завжди стомлений і знервований та побачив, що на порозі його чекає п'ятирічний син.

- Тату, можна в тебе щось спитати?
- Звичайно, що сталося?
- Тату, а яка в тебе зарплатня?
- Це не твоя справа! – обурився батько. – І навіщо це тобі?
- Будь ласка, ну скажи, скільки ти отримуєш за годину?
- Ну, взагалі, 500. А що?
- Тату, – син подивився на нього знизу вверху дуже серйозними очима. – тату, ти можеш мені позичити 300?

- Ти запитував лише для того, щоб я дав тобі грошей на якусь дурну іграшку? – закричав той. – Негайно йди до себе в кімнату і лягай спати! Не можна ж бути таким егоїстом! Я працюю цілий день, страшенно втомлююсь, а ти себе так поводиш.

Малюк тихо пішов до себе в кімнату і закрив за собою двері. А його батько продовжував стояти на порозі та обурюватися проханням сина: «Та як він сміє питати мене про зарплатню, щоб потім попросити грошей?»

Згодом він заспокоївся і почав роздумувати: «Може йому й дійсно щось дуже важливе потрібно купити. Та грець з ними, з тими трьома сотнями, адже він у мене ще жодного разу не просив грошей».

Коли батько зайшов у дитячу кімнату, його син уже був у ліжку.

- Ти не спиш, синку? – запитав батько.
- Ні, тату, – відповів хлопчик.
- Я, здається, тобі дуже грубо відповів, у мене був важкий день, просто зірвався. Пробач мені. Ось тримай гроші, які ти просив.

Хлопчик сів на ліжку та посміхнувся.

- Ой, тату, дякую! – радісно вигукнув він. Потім хлопчик заліз під подушку і дістав декілька зім'ятих банкнот. Його батько, побачивши, що в дитини вже є гроші, знову обурився. А малюк склав всі гроші разом, ретельно перелічив купюри і подивився на батька.

- Навіщо ти в мене просив грошей, якщо вони в тебе вже є? – пробурмотів той.
- Тому що в мене було недостатньо. Але тепер мені якраз вистачить, – відповів хлопчик. – Тату, тут рівно 500. Можна я куплю годину твого часу? Будь ласка, прийди завтра з роботи раніше. Я хочу, щоб ти повечеряв разом з нами²³.

²³ Радчук Г., Тиунова О. Сімейне виховання. Освітній тренінг для батьків. Навчально-методичний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга. – Богдан, 2008. – 120 с. – С.67-68.

Бруно Ферреро «Кола на воді»

Літній спекотний день. Тихо мріє маленький ставок, ніде ні шелесне. На листку латаття сидить лінива жаба й уважно стежить за довгоногою комахою, що безтурботно ковзає по воді. Якби вона захотіла поласувати комашкою, то це навіть не коштувало б їй великих зусиль.

Трохи віддалік якийсь джмелик пристрасним поглядом прикипів до прекрасної мушки. Але йому не вистачає мужності висловити своє кохання, тож він задовольняється тим, що тихо милується нею здаля.

А на березі, коло самісінької води, гине від спраги маленька непоказна квіточка. Її корінці аж надриваються від зусиль, але дотягнутися до води, хоч як вона близько, – неспромога.

Онде потопає комарик. Він впав у воду через власну необачність. Крильця намокли й обважніли, тому він ніяк не може злетіти в повітря. Вода вже починає його поглинати.

Дика слива схилила над ставком своє віття. На кінчику найдовшої гілки, що сягає майже середини ставка, самотньо висить зморщена і потемніла перестигла сливка. Раптом вона відривається від гілки й падає у воду. Серед монотонного гудіння мух чується чудернацький легковажний звук: «плюск»!

З того місця, де урочисто й гідно впала маленька сливка, по воді пішли кола – за першим одразу ж друге, третє, четверте, вони статично ширяться, немов розквітаючий цвіт.

Хвилькою віднесло від жаби довгоногоу комашку, яку та саме збиралася злизати своїм спритним язиком. Джміль, від поштовху хвилі, ненароком упав на прекрасну мушку. Навзаєм вибачаючись, вони навіки закохалися одне в одного. Перша хвиля, дійшовши до берега, оживила маленьку квіточку. А ще вона піднесла вгору потопаючого комарика. Йому вдалося вчепитися за травинку, що росла на березі, похилившись над водою. Комарик висушив крильця на цій травинці й полетів.

Як багато доль змінили майже непомітні кола на воді!

Інформаційна довідка про ЖОМГО «Паритет»

Житомирська обласна молодіжна громадська організація «Паритет» була створена 30 травня 2012 року.

ВІЗІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ:

Суспільство, в якому цінують кожен і кожного.

МІСІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ:

Ми втілюємо соціальні ініціативи для особистісного розвитку та успішного становлення дівчат і хлопців, жінок і чоловіків.

ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ

- Повага
- Відповідальність
- Компетентність
- Системність

ЦІННОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ:

- Рівність
- Самореалізація
- Співпраця

Пріоритетні напрямки діяльності:

- Ґендерна рівність. Права людини. Протидія різним формам дискримінації.
- Розвиток лідерського потенціалу дівчат та політичної участі жінок.
- Децентралізація.
- Освіта дорослих.
- Відновні практики (медіація, тематичні кола).
- Репродуктивні права та планування сім'ї.

Завдяки нашим ініціативам:

- Відкрито 3 підліткові клуби за місцем проживання у м. Житомирі;
- Створено 11 історій про успішних жінок Житомирщини у соціально-економічній сфері;
- Здійснено ґендерний аналіз програм місцевого розвитку м. Житомира;
- Розвивається напрям ґендерного бюджетування в м. Житомирі та області;
- Проводяться щорічно форуми для дівчат-лідерок.

За роки діяльності:

- Реалізовано близько 40 соціальних проектів;
- Проведено понад 170 різнотематичних тренінгів;
- Зорганізовано понад 30 квестів для молоді;
- Втілено 140 різноформатних заходів (воркшопи, семінари, круглі столи та ін.);
- Проведено понад 50 масових заходів

Охоплено різними заходами понад 17 000 осіб,

- З них жінки – 86 % осіб
- Чоловіки – 14 % осіб

У 2016 році ЖОМГО «Паритет» була відзначена **світовою премією «With and For Girls»** серед 20 організацій світу у напрямку роботи з дівчатами та мала нагоду отримати її у Лондоні в листопаді 2016р.

Досвід роботи з цільовими групами: студенти, учні, депутатки, лідерки соціально-економічної сфери, держслужбовці, бібліотекарі, освітяни, внутрішньо переміщені особи; журналісти, представники громадських організацій.

До складу ЖОМГО «Паритет» входять науковці, сертифіковані тренери та експерти з питань ґендерної освіти, ґендерної політики, ґендерного бюджетування, освіти в області прав людини, репродуктивного здоров'я та планування сім'ї, стратегічного планування за методикою LFA, PR-технологій, успішної реінтеграції осіб після відпустки по догляду за дитиною, лідерських навичок, інноваційних практик, консультанти щодо впровадження ґендерних підходів у соціально-економічний розвиток міст та ін.

Члени організації постійно підвищують свій професійний рівень шляхом стажування в США, Швеції, Литві, Бельгії, Польщі, робочих зустрічей та навчальних поїздок до Грузії, Франції, Німеччини, Словаччини, Чехії, Румунії, Австрії та ін.

- **Актив «Паритету» представляє організацію у таких структурах:**
- Всеукраїнській Коаліції з репродуктивного здоров'я та планування сім'ї;
- Бюро ґендерних стратегій і бюджетування;
- Індустріальному ґендерному комітеті з реклами;
- Громадській раді при Житомирській облдержадміністрації;
- Житомирській міській міжвідомчій комісії з питань координації дій щодо попередження насильства в сім'ї, протидії торгівлі людьми, демографічного розвитку та ґендерної рівності.

Актив «Паритету»

Наталія Тарасенко – Голова Ради організації, сертифікована тренерка з питань ґендерної освіти, фінансової грамотності, виборчих технологій та участі жінок у політичних процесах, створення та діяльності ОСББ; репродуктивного здоров'я та планування сім'ї.

Белла Антонян-Шевчук – заступниця Голови Ради, сертифікована тренерка з питань освіти у сфері прав людини для молоді, технології роботи із студентськими сім'ями.

Олена Остапчук – координаторка проектів ЖОМГО «Паритет», к.п.н., доцент кафедри соціальних технологій Житомирського державного університету ім.І.Франка. Сертифікована тренерка з питань ґендерної освіти та ґендерного бюджетування, комунікаційних (PR) технологій, фінансової грамотності.

Тетяна Мараховська – експертка організації, сертифікована тренерка з питань впровадження медіації та відновних практик з трансформації конфліктів; освіти в області прав людини та молодіжної політики; кризового менеджменту (профілактика емоційного вигорання, психогігієна праці).

Світлана Євченко – експертка організації, сертифікована тренерка з гендерної політики, процесів децентралізації та діяльності органів місцевого самоврядування.

Юлія Мельник – сертифікована тренерка з питань роботи з молоддю з інвалідністю, з питань прав людини та розвитку студентського самоврядування, завідувача Інклюзивним читальним залом ЖОУНБ ім. О. Ольжича.

Анна Денисюк – практичний психолог, експертка з питань психологічних особливостей батьків, дітей, підлітків та дітей з особливими потребами

Інна Степанчук – координаторка напрямку роботи з волонтерами.

Наші контакти:

Тел.: 067-247-90-17; 097-521-41-29;

E-mail: ngo_paritet@ukr.net

<https://www.facebook.com/paritet.zt/>

Сайт: ngo-paritet.in.ua

